

**A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ NEMZETISÉGEK JOGAINAK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES**

1/2021. számú

ELVI ÁLLÁSFOGLALÁS

**EGY ROMA NEMZETISÉGŰ TANULÓ
NEVELÉSI-OKTATÁSI ÉS GYERMEKVÉDELMI PROBLÉMÁINAK
VIZSGÁLATA KAPCSÁN FELTÁRT
EGYEDI ÉS RENDSZERSZINTŰ HIÁNYOSSÁGOKRÓL**

Budapest, 2021. április 15.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	2
II. Az eljárás megindítása, a biztoshelyettes hatásköre az ügyben.....	2
III. Tényállás	4
3.1. A beadványozó által megküldött panaszok és dokumentumok tartalmának ismertetése 4	
3.1.1. A gyermek nevelés-oktatásával kapcsolatban felmerült problémák, sérelmek.....	4
3.1.2. A panaszos szülő gyermekjóléti-, gyermekvédelmi szervek tevékenységével kapcsolatos nehézségei, sérelmei	6
3.2. A megkeresett hatóságok, szervek válaszainak összefoglalása.....	6
3.2.1. 2013/2014 és a 2014/2015 tanévek eseményeihez kapcsolódó válaszok	7
3.2.2. A 2015/2016-os tanév történései.....	11
3.2.3. 2016/2017-es tanévhez és a 2017/2018-as tanévhez köthető események	14
3.2.4. 2018/2019-es tanévhez és a 2019/2020-as tanévhez köthető események	16
IV. A vizsgálat alapjogi vonatkozásai.....	17
4.1. Jobbiztonság követelménye.....	17
4.2. Az emberi méltósághoz való jog.....	17
4.3. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga	18
4.4. Az oktatáshoz való jog	19
4.5. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az esélyegyenlőség előmozdításának követelménye	19
V. Érdemi megállapítások	20
5.1. A szakértői véleményekben előírt fejlesztések elmaradása	20
5.2. A jogi szabályozással összefüggő problémák	23
5.3. Az érintett nevelési-oktatási intézmények mulasztásai	25
5.4. Javítóvizsga, évisméltés	27
5.5. A magántanulói jogviszony létesítésére irányuló eljárás	28
5.6. A gyermekvédelmi szervek eljárása.....	29
5.7. Bántalmazás, konfliktuskezelés, a gyermek jövőbeni fejlesztési lehetőségei.....	31
5.8. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának vizsgálata a panaszos gyermekével kapcsolatos eljárások során	35
VI. Javaslatok	35

I. Bevezetés

Magyarország Alaptörvénye és az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) szerint a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes kiemelt feladata, hogy figyelemmel kísérje a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését és ezzel összefüggésben szerzett tapasztalatairól rendszeresen tájékoztatást nyújtson, illetve felhívja a nyilvánosság és az érintett intézmények figyelmét a nemzetiségeket érintő jogsértések veszélyére. Az alapvető jogok biztosának helyettese fent megjelölt feladatai ellátása érdekében elvi állásfoglalást adhat ki. Az állásfoglalás célja, hogy felhívja a jogalkotó és a nyilvánosság figyelmét a hazai nemzetiségi közösségek tagjai egyéni és kollektív jogainak megőrzésével kapcsolatos teendők fontosságára, a nemzetiségi alapjogok, illetve az egyenlő bánásmód elvének sérelmével fenyegető helyzetre és aggályos gyakorlatra, továbbá felmutasson olyan jó gyakorlatokat, amelyek a nemzetiségi jogok egyre sikeresebb érvényesítését szolgálhatják.

Jelen elvi állásfoglalás kiadásával elsődleges célom az, hogy egy konkrét panasz vizsgálatának tapasztalatait felhasználva **felhívjam a figyelmet egy roma nemzetiségű, beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küszködő tanuló fejlesztési nehézségeire, nevelési-oktatási, beilleszkedési problémáira**, és az ebből adódó, a szülők és a pedagógusok között kialakult súlyos, szinte **kezeletlen konfliktusokra**, amelyek az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével kapcsolatos problémákat is felvetettek. Ehhez kapcsolódva állásfoglalásomban az érintett hatóságoknak, intézményeknek a konkrét panaszüggyel kapcsolatban is teszek **javaslatot annak érdekében, hogy a tanuló az általános iskolai tanulmányait sikeresen teljesíthesse.**

A vizsgálat – az **érintett intézményekkel és hatóságokkal folytatott szakmai párbeszéd alapján – hosszú időn át tartó és összetett folyamat** volt, amelynek fókuszát a panaszos és jogi képviselőjének intervenciói, valamint a gyermek folyamatosan változó körülményei is aktívan befolyásolták. A szerteágazó vizsgálati kör és az időben is kiterjesztett eljárási időszak az egyes eljárási részeredmények és mediációs részsikerek mellett, időről időre újabb **strukturális ágazati problémákat** is felszínre hozott. Tekintettel erre, valamint a **rendszeresen hozzám érkező hasonló tartalmú ügyekre** is, jelen elvi állásfoglalásban megfogalmazok olyan észrevételeket és **javaslatokat is, amelyek más, hasonló problémákkal küszködő gyermekek számára is segítséget nyújthatnak**, illetve az érintett intézményeknek, hatóságoknak iránymutatásul szolgálhatnak a későbbiekben.

II. Az eljárás megindítása, a biztoshelyettes hatásköre az ügyben

A **panaszos édesanya** 2017-től – jogi képviselői útján, illetve később személyesen – **több alkalommal** is beadvánnyal **fordult hozzám kiskorú gyermeke oktatási és gyermekvédelmi ügyeiben**, kifogásolva az érintett nevelés-oktatási intézmények pedagógusainak hozzáállását, diszkriminatív bánásmódját, intézkedéseit. A beadványozó szerint az általános iskolákban testileg és lelkileg is bántalmazták a gyermekét. Emellett sérelmezte a családsegítő központ és a gyámhivatal eljárásait, kiemelten a gyermek védelembe vételére vonatkozó intézkedéseket.

A beadványozó szerint a köznevelési intézmények, valamint a gyermekjóléti- és gyermekvédelmi szervek sértő és megalázó bánásmódja a roma származásukkal is összefüggött.

Az alapvető jogok biztosának és biztoshelyetteseinek feladat- és hatáskörét, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A nevelési-oktatási intézmények, az iskolák, a fenntartói feladatokat ellátó tankerületi központok, valamint a pedagógiai szakszolgálatok állami közfeladat ellátásában vesznek részt, ezért az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja alapján közszolgáltatást végző szervnek minősülnek, amelyekre az alapvető jogok biztosáé és a nemzetiségi biztoshelyettes vizsgálati jogosultsága egyértelműen kiterjed.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 16. § (1) bekezdése szerint a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság gyakorolja. A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (Gysrz.) 1. § (1) bekezdése szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosi és megyei kormányhivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja. Mindezek alapján az ügyben érintett gyámhatóságra a biztos és a nemzetiségi biztoshelyettes vizsgálati jogosultsága szintén kiterjed.

A szociális alapszolgáltatás körében a családsegítést végző családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat intézménye közszolgáltatási feladatokat lát el, ezeket tehát az alapvető jogok biztosáé és a nemzetiségi biztoshelyettes – az Ajbt. hatásköri szabályai értelmében – vizsgálhatja.

A panasszal kapcsolatban felmerült az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülésével, az emberi méltósághoz fűződő alapjoggal, a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával, és az oktatáshoz való joggal összefüggő visszásság gyanúja.

Mindezekre tekintettel az Ajbt. 18. § (1) bekezdése és 20. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Ajbt. 41. § (5) bekezdésére és az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2012. (I. 6.) AJB számú utasítás 1. melléklet 29. § (4) bekezdés b) pontjára is – kezdtem meg az ügy körülményeinek feltárását.

Az eljárásom keretében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel a beadvány és a felmerült problémák összetettsége okán számos hatóságot és szervet megkerestem. 2017-ben részletes tájékoztatást kértem a szakértői vizsgálatokról, a nevelési-oktatási, valamint a védelembe vételi eljárással kapcsolatos problémákról, azok hátteréről a következő érintettektől:

- a Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjétől,
- a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatalt vezető kormány megbízottól, ehhez kapcsolódóan
- a Mosonmagyaróvári Járási Hivatalnak, továbbá
- a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mosonmagyaróvári Tagintézményének, valamint
- a Mosonmagyaróvári Család- és Gyermekjóléti Központnak a vezetőitől, továbbá
- a Győri Szolgáltatás SZC Mosonmagyaróvári Bolyai János Általános Iskolája, Informatikai és Közgazdasági Szakgimnázium vezetőjétől és tagintézmény-vezetőjétől, valamint
- az iskola fenntartójától, a Nemzetgazdasági Minisztériumtól.

2018 nyarán – az egymásnak ellentmondó adatok és az információk tisztázása, valamint az időközben bekövetkezett változások feltárása érdekében – újabb tájékoztatást kértem a Bolyai János Általános Iskolától, valamint a panaszostól.

A panaszos – jogi képviselő által továbbított – válaszából az derült ki, hogy időközben az iskolai problémák miatt ismételten védelembe vették a gyermeket, ezért újra megkerestem a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Mosonmagyaróvári Járási Hivatalát is.

2019 év elején kaptam meg a Bolyai János Általános Iskolától – a kiegészítésként bekért – 2015-ös és a 2016-os Pedagógia Programot.

Az ombudsmani típusú eljárás nincs határidőhöz kötve. A vizsgálatokat a panaszügyek összes körülményére tekintettel, minden érintett megkeresése, a tények és megállapítások lehető legszélesebb körű dokumentálása mellett észszerű időn belül kell lefolytatni. A jelen elvi állásfoglalás elkészítése több, az ügy alapjául szolgáló esetben felmerült nevelési-oktatási és gyermekvédelmi probléma tendenciáinak figyelemmel kísérése érdekében, valamint egyéb objektív körülmény miatt a szokásosnál hosszabb időt vett igénybe. Az érdemi vizsgálat megkezdése után, a tényállás feltárása során számos ellentmondással szembesültem, amely szükségessé tette újabb és újabb információk beszerzését. Emellett több más, a panaszügytől független körülmény is érintette, illetve lassította a tények és a jogi körülmények konzekvens feltárását. Erre figyelemmel 2019-ben és 2020-ban tovább követtem az alapügyben érintett roma tanuló sorsát, és ismételten tájékoztatást kértem a panaszostól, a Mosonmagyaróvári Járási Hivatal vezetőjétől, valamint a Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjétől.

Állásfoglalásomban tehát 2017 óta kísérem figyelemmel a gyermek, valamint a vele foglalkozó szülők és pedagógusok kiszolgáltatott helyzetét, szinte megoldhatatlannak tűnő konfliktusaikat. Az ügygel összefüggésben ténylegesen még ennél is hosszabb időszakot tekintettem át, a tanuló iskolai problémáit ugyanis már a 2013/2014-es tanévtől megismertem. A 2017. és a 2018. évi megkereséseimre érkezett információk és dokumentumok alapján 2013/2014-es tanévtől a 2017/2018. tanév végéig lehetőségem volt részleteiben is áttekinteni és elemezni a beadványban jelzett problémákat. Emellett kevésbé részletes formában, de fontos információkat szereztem be a 2018/2019. és 2019/2020. tanévek időszakából is.

Elvi állásfoglalásomban arra törekszem, hogy a konkrét beadvány kapcsán rávilágítsak a feltárt rendszerszintű problémákra.

III. Tényállás

3.1. A beadványozó által megküldött panaszok és dokumentumok tartalmának ismertetése

3.1.1. A gyermek nevelés-oktatásával kapcsolatban felmerült problémák, sérelmek

A panaszos édesanya 2017 márciusában kereste meg először az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalát, később azonban gyermeke problémái miatt, általában ugyanazokat a nehézségeket ismertetve, többször is a hivatalunkhoz fordult.

A beadványozó fia a 2013/2014-es tanévben kezdte meg tanulmányait Mosonmagyaróváron a Fekete István Általános Iskola első osztályában.

Az édesanya szerint a gyermekével szembeni hátrányos megkülönböztetés és zaklatás akkor kezdődött, amikor 2014 januárjában a nagyobbik lányát – aki szintén az iskolában tanult – az egyik szülő egy pedagógus segítővel együtt tetteleg bántalmazta az iskola előtt.

A panaszos emiatt feljelentést tett a rendőrkapitányságon, ugyanakkor a Mosonmagyaróvári Járásbíróság 2014. június 18-án meghozott végzése szerint a panaszos a gyermeke érdekére hivatkozva – továbbá annak érdekében, hogy normalizálódjon a felek közötti, illetve az iskolában kialakult helyzet – az előterjesztett magánindítványt mindkét feljelentettel szemben visszavonta. Ennek ellenére az édesanya úgy érezte: attól kezdve, hogy feljelentést tett a rendőrségen, a fiát rágalmak és bántalmak érték az iskolában.

A felmerült iskolai problémák okán a Fekete István Általános Iskola 2014-ben a szakértői bizottság vizsgálatát, majd 2015-ben a szakértői vélemény felülvizsgálatát kezdeményezte. A 2014. évi szakértői javaslat alapján a Fekete István Általános Iskola elrendelte, hogy a tanuló az év végéig magántanulói jogviszonyban folytassa a tanulmányait.

A panaszos a Fekete István Általános Iskolában elsősorban a pedagógusok hozzáállását kifogásolta, illetve azt, hogy gyermekét kiközösítették és ellenségesen viszonyultak hozzá.

A panaszos gyermeke 2015 szeptemberétől másik iskolában folytatta a tanulmányait, a Győri Szolgáltatási SZC Mosonmagyaróvári Bolyai János Általános Iskola, Informatikai és Közgazdasági Szakgimnázium (a továbbiakban: Bolyai János Általános Iskola) második osztályos tanulója lett.

A 2015/2016-os tanév végén magyar nyelv és irodalomból elégtelen osztályzatot kapott, így javítóvizsgázni kellett. A javítóvizsgát sikertelennek minősítette a vizsgabizottság, így a gyermeket évisméltésre kötelezte az iskola.

Az édesanya azt is kifogásolta, hogy – a szakértői vélemény ellenére – gyermeke a Bolyai János Általános Iskolában nem kapta meg a szükséges fejlesztést, és félévkor sem tájékoztatták arról, hogy a tanuló magyar nyelv és irodalomból felzárkóztatásra, fejlesztésre szorul. Ennek ellenére a gyermek a jelzett tantárgyakból javítóvizsgázni kényszerült a tanév végén. A panaszos jogszerűtlennek tartotta a gyermek javítóvizsgára utasítását, a javítóvizsga lebonyolítását, és mindvégig hiányolta a rendszeres pedagógiai támogatást az iskolában. A panasz szerint a Bolyai Általános Iskola Pedagógiai Programja azt tartalmazta, hogy a 2-4. évfolyamokon félévkor és tanév végén az irodalom és nyelvtan részterületet külön kell értékelni. Erre figyelemmel **azt is sérelmezte az édesanya, hogy miért kellett a gyermekének irodalom tantárgyból – amelyből az osztályzatai alapján nem állt bukásra – javítóvizsgára mennie.** A panaszos és a Bolyai János Általános Iskola jogi képviselői között vita alakult ki az évisméltéssel kapcsolatban.

2017 novemberében, majd 2018-ban az édesanya újabb beadványokkal fordult hozzám, amelyekben ismételten azt kifogásolta, hogy a Bolyai János Általános Iskolában továbbra is sérelmek érik a fiát a korábbi konfliktusok és problémák miatt. Ekkor már ahhoz is **segítséget kért** a panaszos, amennyiben a Bolyai János Általános Iskolában nem rendezhető a gyermeke helyzete, akkor egy **másik iskolában folytathassa tanulmányait.**

Az ügyvéd tájékoztatása szerint az iskolában többször is megkérdezték a szülőket arról, hogy miért nem magántanulóként folytatja tanulmányait a gyermek. A szülők válasza az volt, hogy dolgoznak, így nem tudják biztosítani a gyermek napközbeni felügyeletét, és az iskolai vizsgákra sem tudják megfelelően felkészíteni a fiút.

Az ügyvéd véleménye szerint **a gyermek helyzete a Bolyai János Általános Iskolában egyre „tarthatatlanabbá” vált,** megtettek ugyanis mindent annak érdekében, hogy megkeserítsék a mindennapjait. Külön ültették a gyermeket a társaitól, a közös iskolai programokon nem vehetett részt, így például nem vitték el az iskolai kerékpáros programra, illetve az iskolai kirándulásra. Az iskola a szülővel továbbra sem tartotta a kapcsolatot, így nem értesültek az iskolai fogadó óráról, sem a gyermekkel kapcsolatos történésekről.

Az ügyvéd megkereste a gyermek lakóhelye szerinti kötelező felvételt biztosító Fekete István Általános Iskolát a gyermek átvétele érdekében.

A panaszos 2019 év végén a problémák további fennállásáról tájékoztatott. Miután a Bolyai János Általános Iskolával továbbra is elégedetlen volt az édesanya, szerette volna átíratni egy másik iskolába a fiút.

Végigjárta az összes iskolát, de a területileg nem illetékes iskolák nem akarták felvenni a gyermeket a városban. Feltehetőleg a gyermek híre ismertté vált az összes nevelési-oktatási intézményben. Végül **a fiú visszakerült a kötelező felvételt biztosító Fekete István Általános Iskolába.**

Az édesanya megírta, hogy „*mire kitárult a gyermek előtt újra az iskola kapuja, nem lehetett sem erőszakkal, sem szép szóval az iskola közelébe vinni*”. Az évek hosszú során felgyülemlett sérelmek tehát oda vezettek, hogy a gyermek nem akart többé iskolába járni.

A szülők tudták, ha nem jár iskolába a gyermekük, akkor elvesztik a családi pótlékot, és súlyosabb intézkedésekkel is szembe kell nézniük. A tehetetlen helyzetben elfogadták, hogy **a fiú újra magántanuló** legyen. Az édesanya szerint folyamatos pszichológusi segítségre lenne szüksége a gyermeknek, és minél több órára be kellene járnia, hogy hosszabb távon javuljon a helyzet, az iskolát ugyanis be kell fejeznie.

3.1.2. A panaszos szülő gyermekjóléti-, gyermekvédelmi szervek tevékenységével kapcsolatos nehézségei, sérelmei

A **panaszos gyermekvédelmi szervekkel kapcsolatos nehézségei** is 2014-ben kezdődtek. A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Mosonmagyaróvári Járási Hivatal Gyámhivatala (a továbbiakban: Járási Gyámhivatal) 2014. április 29-én kelt határozatában védelembe vette a gyermeket.

A **szülők 2015. február 26. napján a védelembe vétel rendkívüli felülvizsgálatát kezdeményezték.** 2015. március 5-én a Járási Gyámhivatal a védelembe vételt 2016. március 5. napjáig fenntartotta, egyidejűleg az addigi családgondozót a tisztsége alól felmentette, és egy újabb személyt rendelt ki családgondozóként. A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok szerint 2016-ban, majd 2017-ben ismételten változott a családgondozó személye.

A **panaszos jogi képviselője 2017 januárjában a védelembe vétel megszüntetését kezdeményezte.** A Járási Gyámhivatal **2017. április 7-én kelt határozatával a védelembe vételt megszüntette** és felhívta a Család- és Gyermekjóléti Központot az alapellátás keretében történő segítségnyújtás megszervezésére.

A panaszos jogi képviselőjének 2018. évi leveléből kiderült, hogy időközben újabb problémák merültek fel a gyermekkel kapcsolatban. A panaszos gyermeke az iskolában szemén csapta az egyik tanuló társát és az osztálytárs törvényes képviselője rendőrségi feljelentést tett ellene, ez alapján gyámhivatali eljárás indult az ügyben. A panaszos édesanya kifogásolta, hogy a pedagógusok a gyerekek között kialakult vitáról, a fia tettéről nem értesítették őket, arról csak a gyámhivaltól szereztek tudomást. A Család- és Gyermekjóléti Központban tartott egyeztetésen sem tárták a szülők elé, hogy mikor történt a bántalmazás, a látélet megtekintésére sem volt lehetőségük. A Járási Gyámhivatal a 2018 januárjában beérkezett rendőrségi jelzés alapján hivatalból védelembe vételi eljárást indított a kisfiú ügyében.

3.2. A megkeresett hatóságok, szervek válaszainak összefoglalása

Az ügy átláthatósága érdekében, **időrendben, az iskolai tanévek mentén és azokhoz kapcsolódva mutatom be a különféle hatóságok és intézmények megkereséseimre érkezett válaszait.** Az elvi állásfoglalás részét képező 1. és 2. számon csatolt mellékletek tartalmazzák a megkeresések és a beérkezett válaszok tételes listáit.

3.2.1. 2013/2014 és a 2014/2015 tanévek eseményeihez kapcsolódó válaszok

A) Iskolakezdés a Fekete István Általános Iskolában

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint **a fiú 2013 szeptemberében az ipartelepi tagiskolájukban kezdte az első osztályt.**

A gyermek nővére is a Fekete István Általános Iskolában tanult, a kislánynak azonban nem voltak magatartási problémái, tanulmányi eredménye a képességeinek megfelelően alakult. Amikor még csak a kislány tanult az iskolában, a pedagógusok és a család között jó viszony volt, a szülők még segítettek is az iskola munkáját, például a tanulók szállításával.

Az általános iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint a leánytestvérnek csak egyszer, 2014 januárjában volt konfliktusa, amikor az iskola előtt összetűzésbe került egy 1. osztályos tanulóval. Az intézményvezető tudomása szerint épp a pedagógiai asszisztens próbálta megakadályozni a két tanuló közötti veszekedést, a tettleges bántalmazást, ezért volt érthetetlen számára, hogy a szülők miért a pedagógiai asszisztentst jelentették fel bántalmazásért.

A fiúval az osztályfőnöki feljegyzések szerint az első hónaptól kezdve problémák voltak. **A gyermek agresszív és problémás viselkedése sok esetben ellehetlenítette a tanítást az osztályban.** A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint **az édesanya vitatta a gyermeke iskolai problémáit.** A kisfiú az első szakértői vélemény alapján 2014. április 23-tól vált magántanulóvá, a tanévet magántanulóként fejezte be.

Az intézményvezető tájékoztatása szerint a 2013/2014-es tanév végén a tanuló gyenge teljesítménye miatt azt javasolták a szülőknek, hogy ismét első osztályba írassák be a gyermeküket, amelybe nehezen, de beleegyeztek.

A gyermek a 2014/2015. tanévben a Fekete István Általános Iskola másik (mofémtelepi) tagiskolájában folytatta ismételten 1. osztályosként a tanulmányait. Az iskola vezetése és a pedagógusok abban reménykedtek, hogy az előző tanév tavaszán tapasztalt súlyos magatartási problémák az új környezetben, új osztálytársakkal, a felkészült és jelentős empátiás készséggel rendelkező pedagógussal megszűnnek, vagy legalábbis mérséklődnek, sajnos a várt eredmény elmaradt.

Az intézményvezető tájékoztatása szerint a Fekete István Általános Iskola pedagógusai nem voltak családlátogatáson, tisztában voltak ugyanis azzal, hogy a család rendezett körülmények között él, hiszen a kisfiú nővére már évek óta az iskolájuk tanulója volt.

Az általános iskola oktatásügyi közvetítői eljárást nem kezdeményezett az ügyben. Az intézményvezető tájékoztatása szerint azonban az iskola szervezésében a tantestület részt vett több konfliktuskezelési és kiegészítő tréningben, hogy segítséget kapjanak az ilyen jellegű helyzetek kezeléséhez.

B) 2014. évi szakértői vizsgálat, magántanulói jogviszony létesítése a 2013/2014. tanév végén

A Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mosonmagyaróvári Tagintézménye igazgatójának (járási szakértői bizottság) válasza szerint a Fekete István Általános Iskola először 2014-ben kezdeményezte a gyermek járási szakértői bizottsági vizsgálatát a „Szakértői vélemény iránti kérelem” kitöltésével. Az iskola azzal indokolta a szakértői vizsgálat szükségességét, hogy a gyermek ellehetleníti a tanítási órákat, agresszív, rohangál, ugrál, kukorékol, nevetgél a tanórák alatt.

Tekintettel arra, hogy a szülők a kérelmet nem írták alá, a Fekete István Általános Iskola intézményvezetője 2014. március 28-án megkereste a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Mosonmagyaróvári Járási Hivatalát, és azt kérte, hogy kötelezzék a szülőt a szakvizsgálaton történő megjelenésre a gyermekével. A Mosonmagyaróvári Járási Hivatal végül hatósági eljárás keretében – a 2014. április 1-jén született határozatában – elrendelte a gyermek szakértői vizsgálatát.

A vizsgálat lefolytatására a szülők jelenlétében került sor. **A szakértői bizottság a 2014. április 16-án kelt, 99-45-1/2014. számú szakértői véleményében megállapította, hogy a kisfiú kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő tanuló. A tünetek alapján a tanuló tanulási és társas kapcsolati problémákkal, magatartásszabályozási hiányosságokkal (beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel; BTM) küzdött.**

A szakértői bizottság a véleményében azt is javasolta, hogy **a 2013/2014. tanév utolsó másfél hónapjában a gyermek magántanulói jogviszonyban folytassa a tanulmányait.**

A Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatója válaszában megírta, azért javasolták ezt, mert nagyobb esélyt láttak arra, hogy a gyermek magántanulóként az alap kultúrtechnikák elsajátításában mutatkozó lemaradásából több hátrányt ledolgozhat az intenzív, heti 10 órás egyéni foglalkozásokkal.

Azt is rögzítették azonban, hogy **a gyermek szocializációjának segítéséhez az iskolai közösség nélkülözhetetlen**, ezért javasolták csak átmeneti időre a magántanulói jogviszonyt. A Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatójának válasza szerint a társas viselkedés szabályait, a közösségi szabályokhoz való alkalmazkodást, a konfliktuskezelés megfelelő módjának elsajátítását a közösségben való élés, a közösségi helyzetek megtapasztalása teszi lehetővé, a gyermek szocializációja és nem az elszigetelése volt a céljuk.

A gyermek magatartási problémáinak javítása érdekében a szakértői véleményükben ezért is tartották indokoltnak a gyermek pszichoterápiás megsegítését, hogy a közösségbe **visszatérve segíteni tudják indulat-, konfliktuskezelésének módjait, önértékelésének alakulását.** A szülő a gyermek pszichoterápiás megsegítését nem vette igénybe.

A szakértői vélemény szerint, ha év végéig a gyermek olvasási és írási teljesítménye az egyéni fejlesztés és gyakorlás ellenére nem változna, megfontolás tárgyává kell tenni az évfolyam megismétlését.

A 2014. április 16-án készült **szakértői véleményt a szülők és a Fekete István Általános Iskola részére kézbesítették.** A szakértői vélemény alapján – a Gyermekjóléti Szolgálat egyetértésére is figyelemmel – a 2014. április 23-án kelt határozatában a Fekete István Általános Iskola elrendelte, hogy a gyermek ugyanezen naptól magántanulói jogviszonyban folytassa a tanulmányait. Az iskola az indokolásban a szakértői véleményben foglaltakat ismételte meg.

Az általános iskola magántanulói jogviszonyra vonatkozó határozatában azt is rögzítette, hogy heti tíz órában gondoskodik az egyéni foglalkozások megtartásáról. A határozat azt is tartalmazta, hogy a gyermek pszichológiai terápián való részvétele is indokolt.

Rákérdeztem arra is, hogy a 2014. évi szakértői vizsgálat alapján magántanulói státuszba került gyermek részére megtartották-e az előírt egyéni foglalkozásokat heti 10 órában. **A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetőjének a tájékoztatása szerint, amikor a 2014-es szakértői vélemény készült, már csak néhány hét volt hátra az iskolából, ezért a gyermek nem tudta megkapni azt a fejlesztési óraszámot, ami elő volt írva számára, de a tanévzáró vizsgára a felkészítést megkapta. A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének válasza szerint a heti 10 óra egyéni foglalkozást három gyakorlott pedagógus biztosította a fiúnak. 2014. április 23-án azonban nem jelent meg a fiú a tanórákon, majd tovább hiányzott.** Némely hiányzását nem igazolta, így 2014. június 2-án, 10 óra hiányzás után értesítést küldtek a járási hivatalnak, a gyámhivatalnak és a Gyermekjóléti Szolgálatnak.

A gyermek magántanulói státusza a tanév befejezésével megszűnt. A **Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetőjének véleménye szerint a szülőknek az új tanévre újra kellett volna kérniük az iskolától a gyermek magántanulóvá válását**, de ezt nem tették meg. Az intézményvezető válaszában utalt arra, hogy a szülők nagyon ellene voltak a magántanulóságnak, úgy gondolták, hogy a gyermekkel nincs probléma, nem értették, hogy miért kellett „eltávolítani” az iskolából. **A szülők azért sem szerették volna a magántanulói jogviszonyt, mert nem tudták volna megoldani a gyermek felügyeletét, illetve nem tudtak volna a gyermek mellé tanárt felvenni**, aki az iskola által biztosított foglalkozáson túlmenően segíti a tananyag elsajátításában.

A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetőjének tájékoztatása szerint jó megoldásnak tűnt a magántanulói státusz, de a szülők indokai is érthetőek voltak. A gyermek szocializációja szempontjából az is fontos cél volt, hogy visszakерüljön a közösségbe.

C) A szakértői vélemény 2015. évi felülvizsgálata

A szakértői vélemény első felülvizsgálatára 2015. április 22-én került sor.

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint a 2015. évi vizsgálatot már januárban kezdeményezték a szakértői bizottságnál, a szülő azonban ismételen nem egyezett bele a vizsgálatba, így azt **újfent hatóságilag rendelték el.**

A 2015. évi felülvizsgálatot a Pedagógiai Szakszolgálat Mosonmagyaróvári Tagintézménye kiegészítette iskolai hospitálással, az osztályfőnökkel való konzultációval és projektív pszichológiai vizsgálatokkal.

A Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatójának (járási szakértői bizottság) tájékoztatása szerint 2015-ben a felülvizsgálatot a Járási Gyámhivatal kérte, ezért a felülvizsgálatról szóló szakértői véleményt a gyámhivatalnak és a szülőnek továbbították, a Fekete István Általános Iskolának nem küldték meg.

A 2015. április 22-én kelt, **14-77/2015. számú felülvizsgálati szakértői véleményben ismételen rögzítették, hogy a gyermek BTM-es.** A vizsgálat alapján arra a megállapításra jutottak, hogy a szülők és az iskola konfliktusában enyhülés nem várható, megítélésük szerint mind a családot, mind az iskolát mentesíteni kellene a viták – gyermeket is érintő – negatív hatásától, ezért **javaslatot tettek az iskolaváltásra, amivel a szülő is egyetértett.**

Elengedhetetlennek tartották azonban a rendszeres pedagógiai támogatást, felzárkóztatást az első osztályos tananyag elsajátításában tapasztalt hiányosságok pótlásához. **A szakértői véleményben meghatározták a fejlesztő pedagógiai megsegítés biztosítását tanórán kívül egyéni foglalkozás keretében, heti négy alkalommal, fejlesztő pedagógus irányításával.** Rögzítették a fejlesztési területeket is: nyelvi kifejezőkészség, az olvasás és írás újratanítása, illetve technikai szintjének fejlesztése. A 2015. évben készült szakértői véleményben az a megállapítás is olvasható volt, hogy amennyiben a gyermek túlkorossága az osztályával szemben nő, az nagy valószínűséggel a magatartási és beilleszkedési nehézségek felerősödéséhez vezethet.

A **Fekete István Általános Iskola** intézményvezetője a megkeresésemre adott válaszában jelezte, hogy a kialakult helyzet miatt **egyetértettek az iskolaváltással.** Úgy érezték, hogy minden igyekezetük ellenére a felajánlott és biztosított segítséggel a szülők nem éltek.

A Gyermekjóléti Szolgálat a 2015. évi felülvizsgálat szakértői véleményéről a szülőktől értesült. Ekkor a családgondozó azt remélte, hogy elindult némi együttműködés, de véleménye szerint nem erről volt szó. Az édesanya nem értett egyet a szakértői véleménnyel, ezért segítséget kért a fellebbezés elkészítéséhez. A Gyermekjóléti Szolgálat jogi tanácsadója mindenről tájékoztatta az édesanyát, aki végül úgy döntött, mégsem él a jogorvoslati lehetőséggel. **A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetője szerint a szülők feladata lett volna, hogy az iskolákat tájékoztassák a szakértői véleményről.**

A Fekete István Általános Iskolától rákérdeztem arra, hogy a 2015. évi szakértői véleményben kért pedagógiai támogatást, felzárkóztatást az első osztályos tananyag elsajátításában tapasztalt hiányosságok pótlása érdekében és heti 4 alkalommal a fejlesztő pedagógiai megsegítést tanórán kívül egyéni foglalkozás keretében hogyan biztosították a 2014/2015-ös tanév végéig a gyermek részére.

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének válasza szerint a **2015. április 22-én kelt szakértői véleményt nem ismerhették meg, mert azt a járási szakértői bizottság az iskola részére nem küldte el.** A vizsgálatot hatóságilag rendelték el, a szülő azonban nem juttatta el részükre, pedig ez a szülők kötelezettsége, ezért a **foglalkozásokat sem tudták megszervezni a tanuló számára.**

A 2015. évi szakértői vélemény kézbesítésével kapcsolatos problémák okán rákérdeztem arra is, hogy a szakértői bizottság munkáját, eljárását érintő, **a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet szabályozását megfelelőnek tartja-e a Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatója.** Válaszában hangsúlyozta, hogy a szakértői bizottsági munka szabályozását elegendőnek tartja. A szakértői véleményeket, amennyiben a szülő a vélemény ellen nem fellebbez, minden esetben továbbítják a vizsgálatot kérő intézménynek is.

A szakértői vizsgálatokat szinte minden esetben a nevelési-oktatási intézmények kezdeményezik. Amikor a szülő kezdeményez vizsgálatot, őt is tájékoztatják arról, hogy amennyiben a különleges bánásmód igénye felmerül, akkor a szakértői vélemény szülő általi elfogadása után azt a nevelési-oktatási intézménynek is eljuttatják.

Tény, hogy 2015-ben a gyámhatóság által kért felülvizsgálatról készült szakértői véleményt a gyakorlatnak megfelelően a szülőnek és a vizsgálatot kérőnek, azaz a gyámhivatalnak továbbították, de a Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatójának véleménye szerint a szülőnek nemcsak joga, hanem kötelessége is lett volna azt az iskolában bemutatni.

Álláspontja szerint nyilvánvalóan szórványosan előfordulhatnak olyan esetek, mint ami a panaszügyben történt. Ezek megelőzésében **segítséget jelentene, ha az EMMI rendelet egyértelműen tartalmazná, hogy különleges bánásmód igényének megállapítása esetén a szakértői bizottság a szakértői véleményét a vizsgálatot kérő intézménytől, hivataltól vagy személytől függetlenül a gyermeket nevelő nevelési-oktatási intézménynek is köteles legyen eljuttatni.**

D) A gyermek 2014. évi védelembe vétele, annak 2015. évi felülvizsgálata

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint a nevelési-oktatási problémákat az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse személyes megkereséssel, majd Esetjelző lapon 2014. március 4-én írásban is jelezte a Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálatának.

A Gyermekjóléti Szolgálat 2014 márciusában került kapcsolatba a családdal, a Család- és Gyermekvédelmi Központ intézményvezetőjének álláspontja szerint a családot az alapellátás keretei között az együttműködés teljes hiánya miatt nem lehetett gondozni.

A családgondozó a gyermek súlyos magatartási, viselkedési problémáira, továbbá a szülők iskolával való együttműködésének hiányára hivatkozva javasolta a gyermek védelembe vételét, amelyről 2014. március 31-én értesítették az iskolát.

A Járási Gyámhivatal a 2014. április 29-én kelt határozatában rendelte el a gyermek védelembe vételét. A Gy-04C/GYH/798-6/2014. számú határozatban a gyámhivatal kötelezte a szülőket a kirendelt családgondozóval történő együttműködésre.

A határozat azt is rögzítette, hogy **a szülők kötelesek többek között a gyermekükkel kapcsolatos kötelességeik teljesítésére, a szakemberekkel együttműködni, megfogadva a tanácsaikat, és kötelesek kerülni a becsmélésüket, fenyegetésüket.**

A gyermek magatartási, esetleges tanulási problémáinak kezelése érdekében pedig a Nevelési Tanácsadó felkeresésére kötelezték a szülőket. Azt is rögzítették a határozatban, hogy a szakemberek által javasolt terápián rendszeresen vegyenek részt mindaddig, amíg azt a szakember szükségesnek tartja.

A 2014. május 28-án elkészített egyéni gondozási-nevelési tervben, melyet a család – a rendelkezésre álló dokumentumok szerint – 2014. június 13-án aláírt, az is rögzítve volt, hogy a családgondozó tartson kapcsolatot a gyermek osztályfőnökével.

A Család- és Gyermekvédelmi Központ intézményvezetőjének véleménye szerint a „kötelező együttműködés” nem jött létre a védelembé vétel során. A szülők az eljárások menetét, az iratok tartalmát többnyire nem értették, minden személyes találkozáskor és telefonos kapcsolat alkalmával előről kellett kezdeni velük a munkát. Magatartásuk elutasító volt és mindenkit ellenséggént kezeltek.

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint a védelembé vételt követően **a családgondozó folyamatosan tartotta a kapcsolatot az osztályfőnökkel, a gyermekvédelmi felelőssel,** kérte a Nevelési Tanácsadóban a gyermek pszichológiai vizsgálatát, kezdeményezte a gyámhivatalnál a védelembé vétel rendkívüli felülvizsgálatát, mivel a szülők nem működtek együtt az előző határozat óta, és nem tettek eleget a 2014. évi júniusi nevelési-gondozási tervben rögzített előírásoknak sem.

2015. március 5-én sor került a védelembé vétel rendkívüli felülvizsgálatára, a GY-04C/GYH/2012-13/2015. számú **határozat a gyermek védelembé vételét fenntartotta,** a korábbi határozat rendelkezéseit azonban kiegészítette.

A Járási Hivatal a 2015. évi felülvizsgálatot követően sokkal **részletesebben határozta meg azokat a feladatokat, amelyeket** a gyermek beilleszkedési és magatartási problémáinak csökkentése érdekében **a szülők kötelesek megtenni.**

A Járási Gyámhivatal **ismételten felhívta a családgondozót is az iskolával történő folyamatos kapcsolattartásra,** illetve, hogy szükség esetén segítse elő a kiskorú, valamint a szülők részére a szakemberhez történő eljutást.

3.2.2. A 2015/2016-os tanév történései

A) Iskolaváltás, a gyermek a Bolyai János Általános Iskolában folytatta a tanulmányait

A szakértői bizottság 2015. évi szakértői véleményére figyelemmel a 2015/2016-os tanévben iskolaváltásra került sor, a gyermek a Bolyai János Általános Iskolában kezdte a 2. osztályt.

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének tájékoztatása szerint a **bizonyítványt kiadták a szülőknek.** Tudomása szerint a KLIK tájékoztatta a Gyermekvédelmi Szolgálatot a tanuló áthelyezéséről és kérte, hogy a családgondozó segítse az átiratkozással kapcsolatos teendőket. A Fekete István Általános Iskola intézményvezetője azt is jelezte – **mivel információjuk volt arról, hogy a családgondozó segíti az átiratkozást – a védelembé vételről külön nem tájékoztatták a befogadó iskolát.** Az érvényben lévő szakértői véleményről pedig azért nem tudták tájékoztatni az új, befogadó iskolát, mert azt sem a szülő, sem pedig a járási szakértői bizottság nem juttatta el hozzájuk.

A **Bolyai János Általános Iskola** tagintézmény-vezetőjének válasza szerint az előző intézménytől, a Fekete István Általános Iskolától a bizonyítványán kívül egyéb dokumentumot nem kaptak, a szülő azt is csak a tanév első napján hozta magával. **A tanuló törzslapjáról nem kaptak másolatot, a bizonyítványban pedig szakértői bizottságra, szakértői véleményre, gyermekvédelmi intézkedésre vonatkozó feljegyzés nem volt.**

Az átvételt megelőzően a Bolyai János Általános Iskola nem kapott semmiféle információt a családgondozótól vagy a gyámhatóságtól. Az iskolaváltást követően sem kaptak semmilyen iratot a gyámhatóságtól vagy a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattól.

Telefonos érdeklődésükre mondták el, hogy a gyermek védelembe vétel alatt áll és elképzelhető a családból való kiemelés is. A Bolyai János Általános Iskola akkori fenntartójának, a Nemzetgazdasági Minisztérium szakképzésért és felnőttképzésért felelős helyettes államtitkárának véleménye szerint **az átvételhez kapcsolódó nyilatkozatok hivatalos úton történő eljuttatásán kívül egyéb megkeresés, tájékoztatás nem történt az oktatási intézmények között.**

A helyettes államtitkár álláspontja szerint az általános iskola által rendelkezésre bocsátott dokumentumok másolatai alapján a gyermek átvétele a jogszabályban előírtaknak megfelelően lett dokumentálva.

A Nemzetgazdasági Minisztérium helyettes államtitkára mellékelte a válaszleveléhez egy dokumentumot, melyet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Mosonmagyaróvári Tankerülete küldött a Bolyai János Általános Iskola igazgatójának 2015. június 12-én.

A tankerület a panaszos részére írott, a tanuló iskolai átvételével kapcsolatos levelet küldte meg az igazgatónak, kérve, hogy a levélben foglaltak alapján szíveskedjen az átvétellel kapcsolatos intézkedéseket megtenni.

A csatolt levél szerint a szülők 2015. június 2-án felkeresték a tankerületet, bemutatva a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mosonmagyaróvári Tagintézmény 14-77/2015. számú szakértői véleményét.

A szakértői vélemény a szülők és az iskola konfliktusára hivatkozva javasolta a gyermek részére az iskolaváltást és a kis létszámú osztályban történő nevelést-oktatást. A befogadó iskola kiválasztásához a szakértői vélemény az akkori fenntartó, a tankerület közbenjárását kérte.

Szintén a Nemzetgazdasági Minisztérium csatolta válaszához a Bolyai János Általános Iskola **igazgatójának 2018. január 4-i nyilatkozatát:** „*A Tankerülettel többször is egyeztettem, ekkor jutott tudomásomra, hogy egy szakértői vélemény alapján javasolták a szülőknek az iskolaváltást, de olyan iskolába, ahol kis létszámú osztály van.*” Figyelemmel arra, hogy a tankerület akkor még fenntartója volt az iskolának, a gyermek átvételét – annak ellenére, hogy kis létszámú osztályba nem tudták elhelyezni – az igazgató tudomásul vette.

A 2015. évi védelembe vételt fenntartó határozat szerint a családgondozó egyik feladata a folyamatos kapcsolattartás volt az iskolával, a pedagógusokkal. Rákérdeztem arra is, hogy az iskolaváltást követően a családgondozó hányszor és milyen formában kereste fel a Bolyai János Általános Iskolát a család ügyében, azaz hogyan tartotta a kapcsolatot az iskolával.

A Bolyai János Általános Iskola tagintézmény-vezetőjének válasza szerint a családgondozó az iskolát, a gyermeket tanító pedagógusokat a tanév során nem kereste fel. A márciusi rendkívüli szülői értekezletet követően (melyet több szülő is kezdeményezett a gyermek durva magatartása miatt) a családgondozó helyett a Család- és Gyermekvédelmi Központ Hatósági Csoportjának esetmenedzsere reagált a megkeresésükre.

Ugyanerről megkérdeztem a **Család- és Gyermekvédelmi Központot** is, az intézményvezető megírta, hogy **a Bolyai János Általános Iskolával első körben a tankerület képviselője vette fel a kapcsolatot, aki tájékoztatta az igazgatót a tanuló helyzetéről, problémás magatartásáról, információja szerint a szakértői véleményről is.**

A családgondozó véleménye szerint a család azért is szerette volna az iskolaváltást, mert úgy gondolták, hogy a gyermeket megbélyegezték a védelembe vétellel, és bárhová megy, mindenhová odaszólnak majd a „rossz hírét” keltve, így a kisfiú hátránnyal indul. Éppen ezért, **a szülőknek kedvezve úgy döntött, mivel ügyis a szülők feladata az iskola tájékoztatása a szakértői véleményről (erről többször is felvilágosította őket), ezért „kicsit elengedte a család kezét”, és kaptak egy lehetőséget, hogy maguk járjanak el a saját ügyükben.** A családgondozónak ugyanis az is a feladata, hogy képessé tegye a családot saját ügyei intézésére.

A családgondozó úgy gondolta, amennyiben probléma lesz a gyermekkel, az iskola él majd jelzési kötelezettségével az intézményük felé, ez azonban nem történt meg. **2015 őszén a Bolyai János Általános Iskola semmiféle jelzéssel nem élt a Gyermekjóléti Szolgálat felé.**

A Bolyai János Általános Iskola tagintézmény-vezetője szerint a nevelési-oktatási problémák 2015 ősz végére felerősödtek. A kisfiú egyre több alkalommal nagyon durván viselkedett társaival, tanulmányi előmenetelében is egyre nagyobb fokú volt a lemaradása.

Az osztálytanító 2015 decemberében kérte a szülőket, hogy járuljanak hozzá gyermekük szakértői vizsgálatához, de ők ebben nem voltak partnerek. **A tagintézmény-vezető állítása szerint csak 2016 februárjában derült ki, hogy a kisfiúnak már van érvényes szakértői véleménye, ezt azonban a szülők elhallgatták.** A hivatalos irat másolatát a szülők csak 2016. március 26-án mutatták be az osztálytanítónak.

A tagintézmény-vezető szerint az akkori fenntartónak (KLIK Mosonmagyaróvári Tankerülete) sem anyagi, sem időbeni fedezete nem volt arra, hogy a tanév utolsó harmadában a gyermek számára hivatalos fejlesztést biztosítson (az iskola fejlesztőpedagógusai maximális óraszámban dolgoztak, külső szakember felkérésére pedig nem volt anyagi fedezet).

A panaszos gyermeke az első évfolyamot megismételte az előző iskolájában, a második évfolyamot már a Bolyai János Általános Iskolában kellett megismételnie. A tagintézmény-vezető véleménye szerint az évismétlés mindenképp a gyermek előrehaladását szolgálta, az alapkészségek megerősítésétől azt remélték, hogy több sikerélménye lesz a tanulás terén.

Rákérdeztem arra is, hogy a 2015/2016-os tanévben külön vagy együtt történt a 2-4. évfolyamon az irodalom és a nyelvtan részterület értékelése. **A tagintézmény-vezető válasza szerint a 2015/2016. tanévben a magyar nyelv és irodalom tantárgy 2-4. évfolyamon a tanév végén még egy tantárgyként szerepelt, a két részterületet nem választották szét, a diákok egy érdemjegyet kaptak egész éves munkájukra. Ezzel szemben az iskola által 2019. január elején megküldött 2015. évi Pedagógiai Program 71. oldalán az olvasható, hogy a „2-4. évfolyamon félévkor és tanév végén az irodalom és nyelvtan részterületet külön értékeljük”.**

B) A védelembé vétel 2016. évi felülvizsgálata

A járási hivatal gyermek védelembé vételének rendkívüli felülvizsgálatára vonatkozó GY-04C/GYH/599-7/2016-os számú, 2016. május 30-án kelt határozatával szemben a szülők fellebbezést nyújtottak be, amelyet a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal GYC-01/869-3/2016. számú, 2016. július 13-án kelt határozatában elutasított, helybenhagyva a járási hivatal határozatát.

2016-ban a gyámhatóság a védelembé vételről szóló korábbi határozatokat aktualizálva és kiegészítve, többek között arra kötelezte a szülőket és a gyermeket, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló agresszió és egyéb súlyos konfliktushelyzet kezelése érdekében jelenjenek meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegyék igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást és a pszichológiai tanácsadó szolgáltatást a Gyermekjóléti Szolgálatnál.

A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetőjének tájékoztatása szerint azonban a védelembé vételi határozatban foglaltakkal szemben az előírt „iskolapszichológusi vizsgálat” **nem volt megoldható, mert a Bolyai János Általános Iskolában nem működött ilyen szolgáltatás.** A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetője azt is jelezte, a védelembé vételi határozatból egyértelműen **nem derült ki, hogy kik közötti konfliktus kezeléséről van szó: az ügyintéző „szóbeli magyarázattal” a gyermeket jelölte meg, mint akinek a „konfliktuskezelésben” segíteni kell.**

A „konfliktuskezelést”, a módszerek elsajátítását végül a pszichológiai megsegítés keretében szervezték meg a gyermek számára, ennek igénybevételét azonban a szülők elutasították. Az oktatásügyi közvetítői eljárást egyik szerv sem kezdeményezte.

Az intézményvezető tájékoztatása szerint a szülők hallani sem akartak arról, hogy a gyermek pszichológiai terápián vegyen részt, ezért nem is tudtak számára időpontot biztosítani.

A Család- és Gyermekjóléti Központ több alkalommal is felajánlotta a szülőknek az intézményük pszichológus szakembereit, de ezt mereven elutasították, azzal az indokkal, hogy nem kívánnak semmit igénybe venni, mert „még ráfognak valamit a gyerekre”. Végül a helyi Pedagógiai Szakszolgálatot keresték fel, de a gyermek számára felajánlott csoportos foglalkozáson való részvételt nem vállalták, nem fogadták el.

3.2.3. 2016/2017-es tanévhez és a 2017/2018-as tanévhez köthető események

A) A gyermek fejlesztése, a szakértői vélemény 2017. évi felülvizsgálata, BTM-es kategória visszavonása

A Bolyai János Általános Iskola tagintézmény-vezetőjének tájékoztatása szerint a 2016/2017-es tanévben a kisfiú részére a szakértői véleményben előírt heti 4 óras fejlesztést már megszervezték. A közel negyven éves pedagógiai tapasztalattal rendelkező fejlesztőpedagógus rendszeresen és lelkiismeretesen foglalkozott a gyermekkel. A foglalkozásokat azonban mindig úgy szervezte, hogy legyen a közelben igazgatóhelyettes vagy pedagógus kolléga is. A tagintézmény-vezető szerint a gyermek édesanyja a tanév során többször is azt állította, hogy a pedagógusok bántják a gyermekét. A tagintézmény-vezető ezt határozottan visszautasította.

A 2016/2017-es tanévben a gyermek teljesítménye a második évfolyam követelményeinek megfelelt. A fejlesztő foglalkozások, az osztályfőnök folyamatos odafigyelése segítette a diákot tanulmányi előmenetelében. A heti fejlesztő foglalkozások, a másodikos tananyag ismételt begyakorlása azt eredményezte, hogy a kisfiú 2017 őszén a következő évfolyamot kezdhette meg.

A szakértői vélemény harmadik, egyben utolsó felülvizsgálatát 2017-ben a Bolyai János Általános Iskola kezdeményezte, a szülő beleegyezésével.

A 2017. április 5-én készült 200/I/2017./M. számú szakértői vélemény szerint a korábban diagnosztizált tanulási nehézség nem áll fenn, a gyermek az osztályfoknak és a képességeinek megfelelő szinten teljesített. A szakértői véleményben az is szerepelt, hogy *„megszűnt az iskola és a szülők közötti feloldhatatlan feszültség, elfogadják gyermekük hibáit”*.

A szakértői véleményt a szülőnek és a Bolyai János Általános Iskolának továbbították.

2018 májusában a vizsgálat lezárását megelőzően ismételten tájékoztatást kértem a Bolyai János Általános Iskola tagintézmény-vezetőjétől. Rákérdeztem a gyermek 2017/2018. tanév iskolai eredményére, osztályzataira, a nevelési-oktatási nehézségekre és ezek megoldása érdekében kezdeményezett intézkedésekre, a szülőkkel való kapcsolattartás tapasztalataira és a gyermek iskoláztatásával összefüggő esetleges változásokra, lehetőségekre.

A tagintézmény-vezető a válaszában csak a nehézségeket sorolta fel, amelyekért véleménye szerint kizárólagosan a szülők tehetők felelőssé. Levelében megírta, hogy a panaszos gyermekének problémái a tanév során sem szűntek meg. A tanuló a társait gyakran bántalmazta, erőfölényét a kisebbekkel szemben több alkalommal is érvényesítette.

A tanuló iskolai eredményei gyengék voltak, a tanítási órákon nehezen tudták fegyelmezni, figyelme nem volt leköthető, és nem volt motiválható a rendezett munkavégzésre. A szülők a problémák megoldásában továbbra sem voltak partnerek, az iskola tanulóközössége előtt a pedagógusokkal, több alkalommal is vitába keveredtek.

Megkereső levelemben a Pedagógiai Szakszolgálatnál rákérdeztem arra is, hogy milyen további segítségre, együttműködésre lenne szüksége a gyermeknek az eredményesebb iskolai tanulmányok elérése érdekében.

A Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatója a 2018. január 5-én kelt levelében már nem látott reális lehetőséget a gyermek további segítésére. Véleménye szerint nagyon zavarta a szülőket a gyermek BTM-es besorolása és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételi kötelezettsége is, mert szerintük a gyermek „nagyon okos” és mindent tud az iskolában, csak szándékosan rosszra tanítják. A tagintézmény-igazgató továbbra is úgy látja, hogy sajnos a szülők a gyermekük beilleszkedési nehézségeivel kapcsolatban nem rendelkeznek problémabelátással.

A tagintézmény-igazgató a gyermek egyedüli esélyének azt látta, ha lenne az iskolában egy olyan pedagógus, aki képes a gyermekhez elfogadó, támogató, önértékelését emelő, egyúttal azonban határozott kereteket képviselő pedagógiai attitűddel viszonyulni, és ez a személy az iskolában rendszeresen elérhető lenne a gyermek számára.

B) A védelembé vétel 2017. évi megszüntetése, majd a 2018. évi ismételt elrendelése

2017. január 31. napján a Járási Hivatal hivatalból indított kötelező felülvizsgálati eljárást, melynek eredményként a **2017. április 7-én kelt, a GY-04C/GYH/422-9/2017. iktatószámú határozatával a védelembé vételt megszüntette.**

A Járási Hivatal megállapította, hogy a védelembé vétel felülvizsgálata alapján a családnak nincs szüksége segítségre, mivel a pedagógiai jellemzés alapján **a gyermek megfelelően együttműködik az osztályközösségben, viselkedési problémái kezelhetőek, tanulását otthonában egy korrepetáló pedagógus segíti. A szakértői vélemény alapján a kiskorú korábbi tanulási nehézsége már nem áll fenn, képességeinek megfelelő szinten teljesít.**

2017-ben a Család- és Gyermejjóléti Központhoz a családdal kapcsolatban jelzés nem érkezett.

A járási hivatalvezető 2018. szeptember 19-én kelt tájékoztató levele szerint a gyámhatóság a 2018. január 10-én beérkezett rendőrségi jelzés alapján hivatalból védelembé vételi eljárást indított a panaszos gyermekének ügyében. A jelzés alapján megállapította, hogy a kislány ellen az egyik osztálytársának szülője feljelentést tett, mivel gyermekének könnyű, nyolc napon belüli sérülést okozott egy iskolai incidens során. Ezt követően a gyámhatóság megkereste a Család- és Gyermejjóléti Központot, hogy készítsen környezettanulmányt a gyermek lakóhelyén, és szerezze be az oktatási intézményből a pedagógiai szakértői véleményt. A jelzés és az azt követő tényállás tisztázása során megállapították, hogy a szülők részéről nem merült fel a gyermek olyan típusú veszélyeztetése, mint például az elhanyagolás, bántalmazás.

A gyámhatóság a 2018. március 18-án kelt, a GY-04C/GYH/187-11/2018 számú határozatával ismételten védelembé vette a gyermeket, mivel az iskolai problémák sorozatosan visszatértek, azokra hathatós megoldás azonban a nevelési-oktatási intézményben nem született.

A Család- és Gyermejjóléti Központ munkatársának tájékoztatása szerint a gondozási-nevelési terv szülőkkal való aláíratása sem volt zökkenőmentes, de megtörtént. A szülők azt szerették volna, ha a gyermekük ismételten iskolát vált.

Az aláírás óta az eszményvezető egyszer sem tudta meglátogatni a családot, csak telefonon tudott kapcsolatot létesíteni velük a szülők munkahelyi elfoglaltsága miatt.

A gyermek családból való kiemelése a gyermekjóléti szolgálat szakemberei részéről újra felmerült, de az új eszményvezető személyesen kérte a lehetőséget arra, hogy együttműködve a családdal és a meghatalmazott jogi képviselővel orvosolni tudják a gyermek iskolai helyzetét.

A gyámhatóság megítélése szerint a szülők részéről a legfontosabb az aktív, együttműködő magatartás, ezzel elkerülhető lenne a családból történő kiemelés.

A gyámhatóság 2018. augusztus 29-én felvette a kapcsolatot telefonon a Klebelsberg Központ Győri Tankerületével, mely a gyermek körzeti oktatási intézményének a fenntartója, mivel az iskolakezdésig nem kapott arról információt, hogy a gyermek iskolaváltása megtörtént-e.

A központ ígéretet tett arra, hogy a gyermek oktatási intézményi elhelyezését megoldja, a körzeti oktatási intézményében, a Fekete István Általános Iskolában, mely a gyermek számára a kötelező felvételt biztosító iskola.

3.2.4. 2018/2019-es tanévhez és a 2019/2020-as tanévhez köthető események

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének 2020 szeptemberében megküldött tájékoztatása szerint **a tanuló – a szülők kérésére – a 2018/2019. tanév kezdéskor került vissza** a Mosonmagyaróvári Bolyai János Általános Iskolából **a Mosonmagyaróvári Fekete István Általános Iskola mofémtelepi (Gorkij út 29.) egységének 4. osztályába**. Kis létszámú, barátságos, kedves osztályba került, ahol a tapasztalt, megértő tanítónő örömmel fogadta. 2018. szeptember 17-től (6 tanítási napon vett addig részt) már nem jelent meg az osztályban. Hiányzásait szülői, orvosi igazolásokkal igazolta. Folyamatosan tartották a kapcsolatot a szülővel, aki többszöri próbálkozás ellenére sem tudta beküldeni a fiút a tanórákra, mert a gyermek elmondása szerint fél.

Tekintettel arra, hogy a hiányzásait már nem tudta igazolni a szülő, az igazolatlan mulasztások száma meghaladta az 50 órát, ezért a szülő kérésére magántanulói státuszba került a gyermek. Ezt a Gyermekjóléti Szolgálat és a Gyámügy is támogatta. **A 2018/19-es tanévet így magántanulóként fejezte be**, év végén sikeres osztályozó vizsgának köszönhetően a 4. osztályt elvégezte. **A 2019/2020-as tanévben az 5. osztályt is magántanulói státuszban teljesítette**. Tanévet nem ismételt.

A járási hivatal vezető-helyettes 2020-ban küldött tájékoztató levelében, részleteiben is bemutatta a magántanulóvá válás eseményeit. Összességében az állapítható meg, hogy sem a szülők, sem a pedagógusok, sem az intézményvezető, sem a családgondozó nem tudták elérni, hogy a fiú járjon iskolába. Hiányzásait már nem tudták igazolni, ezért kérték a szülők a magántanulói státuszt. **Az iskola pedagógusai és a szülők között egyébként a többszöri megkeresések és beszélgetések alkalmával normalizálódott a kapcsolat**. Az édesanya tehetetlen volt a kialakult helyzettel kapcsolatban, sajnos nem tudta és nem tudja motiválni gyermekét, hogy eljárjon az iskolába.

Tekintettel arra, hogy **2019-ben** a kötelező tanórai foglalkozás alóli mulasztása meghaladta az 50 órát, a Fekete István Általános Iskola jelzésére figyelemmel **a Járási Gyámhivatal ismételten eljárást indított a gyermek védelembe vétele ügyében**. Figyelemmel arra, hogy **a gyermek magántanulóként folytatta tanulmányait, a családi pótlék folyósítása visszaállításra került, valamint a felek együttműködési szándékára is tekintettel a Járási Gyámhivatal valószínűsítette a gondozás eredményességét, ezért a védelembe vétel ügyében folytatott eljárást megszüntette**. Ezt követően a gyermekkel kapcsolatban sem a szakemberek, sem az oktatási intézmény dolgozói nem tettek jelzést a Járási Gyámhivatal felé.

A járási hivatal vezető-helyettes tájékoztatása szerint a védelembe vételi eljárás lefolytatását követően a szülők több alkalommal is önként keresték a hatóságot személyesen és telefonon is, azzal a szándékkal, hogy segítséget kérjenek a gyermekkel kapcsolatos problémák miatt. **Elsősorban azt szerették volna, hogy a gyermekük ne magántanulóként folytassa tanulmányait, hanem a többi gyermekkel együtt, nappali tanulmányi rend szerint, valamint másik iskolát szerettek volna gyermeküknek.**

A járási hivatal vezető-helyettes álláspontja szerint mind a hatóság, mind a szakemberek a szükséges intézkedéseket megtették, a családnak a megfelelő tájékoztatást és segítséget megadták annak érdekében, hogy a gyermek a tanulmányait folytathassa.

A Járási Gyámhivatal számtalan alkalommal felhívta a szülők figyelmét, – nyomtatékosítva a rendszeresség fontosságát – hogy gyermeküket vigyék el az ingyenesen működő pszichológiai tanácsadásra annak érdekében, hogy a gyermek félelmével kapcsolatos problémákat feltárják, átlássák. A Járási Gyámhivatal a segítő beszélgetések során többször is rámutatott arra, hogy a pszichológiai tanácsadáson való rendszeres részvételre az édesanyának is szüksége lenne. Bár az édesanya a nemtetszését fejezte ki ezzel kapcsolatban, de vállalta, hogy elmegy. A hatóság tudomása szerint erre még nem került sor.

IV. A vizsgálat alapjogi vonatkozásai

4.1. Jobbiztonság követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírósági gyakorlat továbbra is releváns. Az Alkotmánybíróság szerint **a jogbiztonság az állam köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak** legyenek a norma címzettjei számára.

A jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a **jog által megállapított működési rendben**, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott **korlátok között** fejtik ki tevékenységüket. A **kiszámíthatóság és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok védelmével**, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

A szabályozás vagy a jogalkalmazás hibáiból, zavarából adódó kiszámíthatatlanság, az eljárásra vonatkozó garanciális szabályok figyelmen kívül hagyása az alapjogok valódi érvényesülését képes kiüresíteni, megbénítani.

A jogbiztonság követelménye azonban nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is, vagyis ezen alapelvnek a szabályozás szintjén és a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában egyaránt érvényesülnie kell.

4.2. Az emberi méltósághoz való jog

Az Alaptörvény II. cikke alapján az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.

A korábban irányadó és az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírói gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő.

Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni.

Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit. A méltósághoz való jognak részét képezi az is, hogy minden embert másokkal egyenlő méltóságú személyként kell kezelni, vagyis az egyes emberek és embercsoportok között tilos indokolatlan, észszerűtlen különbséget tenni.

4.3. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga

A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti.

A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint amely bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti az Alaptörvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot.

E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam köteleességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermeknek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorából adódó hátrányokat az állam intézményvédelmi kötelezettsége egyenlíti ki, eszerint az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

Az Alkotmánybíróság a 3142/2013. (VII. 16.) AB határozatában – a korábbi alkotmánybírói gyakorlatot hivatkozva és megerősítve – rámutatott az Alaptörvény XVI. cikk tartalmával összefüggésben, hogy az alkotmányos intézményvédelem, az ifjúság létbiztonságának garantálása, érdekeinek a védelme, a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséről való gondoskodás a legkülönbözőbb állami kötelezettség-teljesítésekben nyilvánul meg.

Ezt az alaptételt az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének¹ preambuluma rögzíti, kiemelve, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt.

Az Egyezmény minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra kötelez. A 28. cikk 2. pontja rögzíti, hogy a részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést annak érdekében, hogy az iskolai figyelmet a gyermekeknek, mint emberi lénynek a méltóságával összeegyeztethetően és az Egyezménynek megfelelően alkalmazzák.

---

¹ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény.

A gyermekek emberi méltóságához, védelemhez és gondoskodáshoz való jogának érvényesülését a magyar jogrendben az egyes jogágak (köznevelés, gyermekvédelem) további részletes, törvényi szintű rendelkezésekkel biztosítják.

4.4. Az oktatáshoz való jog

Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez. E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését a kötelező – és ezzel összhangban – bárki számára ingyenesen hozzáférhető alapfokú oktatással biztosítja.

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy az oktatáshoz való jog, valamint az államot terhelő intézményvédelmi kötelezettség tartalmával már több határozatában foglalkozott, az ezekben kifejtett álláspontját pedig az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben is fenntartja. Hangsúlyozza, hogy a mindenkori törvényhozó és végrehajtó hatalom alkotmányos joga és egyben kötelessége az oktatási rendszer működtetésének folyamatos figyelemmel kísérése, a felmerülő hibák kijavítása, a hiányosságok pótlása, a működési zavarok elhárítása, az ellehetetlenülés megakadályozása.

4.5. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának és az esélyegyenlőség előmozdításának követelménye

Az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdésében rögzíti, hogy Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. A (4) bekezdés szerint Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Az (5) bekezdés pedig leszögezi, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi többek között a családokat, a gyermekeket. Az Alaptörvény a gyermekeket külön védelmet igénylő csoportként emeli ki.

Az Alkotmánybíróság a 9/2019. (III. 22.) AB határozatban összegezte: a gyakorlatában valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között.²

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint személyek közötti, alaptörvény-sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne; azaz alaptörvény-ellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható helyzetben levő jogosultak és kötelezettek között vethető fel.

---

² Ld. 10/2015. (V. 4.) AB határozat.

Az Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján a tilalom elsősorban az alapvető jogok tekintetében fennálló megkülönböztetésekre vonatkozik, ugyanakkor kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mivel „*az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák*”.³

Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer (mérce) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes.⁴

Az Alaptörvény a társadalmi felzárkózást és az esélyegyenlőséget külön intézkedésekkel segíti. Az Alaptörvény külön is kiemeli egyes védendő csoportokat. Ide tartoznak a családok, amelyek a társadalom legkisebb alapegységei, illetve a gyermekek. E célok érvényesülését az Alaptörvény rendelkezései is elősegítik.

V. Érdemi megállapítások

5.1. A szakértői véleményekben előírt fejlesztések elmaradása

1. A megkeresésemre érkezett válaszokból, illetve a rendelkezésemre bocsátott dokumentumokból egyértelműen az derült ki, hogy **a panaszos gyermeke az általános iskola megkezdését követően folyamatosan küzdött beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel, tehát különleges bánásmódra volt jogosult.**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) rögzíti a kiemelt figyelmet, ezen belül a különleges bánásmódot igénylő tanulók körét és jogait.⁵ A különleges bánásmódot igénylő tanulók közé tartozik a sajátos nevelési igényű, illetve a kiemelten tehetséges gyermek és tanuló mellett a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek és tanuló, mint amilyen az ügyben érintett kislány volt. Az e körbe tartozó tanulók sajátos tulajdonságuk, helyzetük, állapotuk miatt az átlagostól eltérő foglalkozást, figyelmet, speciális szakértelmet, eszközöket és felszerelést igényelnek.

Amennyiben a különleges bánásmód igénye felmerül, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógy pedagógiai vizsgálata alapján egy szakértői bizottság készít véleményt a tanulási, magatartási nehézség megállapítása vagy kizárása érdekében.⁶

2014 márciusában a Fekete István Általános Iskola a jogszabálynak megfelelően intézkedett, amikor a panaszos első osztályos gyermekének tanulási és magatartási nehézségei miatt a járási szakértői bizottság vizsgálatát kezdeményezte. Tekintettel arra, hogy a szülők a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelmet nem írták alá, az intézményvezető megkereste a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Mosonmagyaróvári Járási Hivatalát annak érdekében, hogy gyermekével együtt a szakvizsgálaton történő megjelenésre kötelezzék a szülőt. A Járási Hivatal a 2014. április 1-jén született határozatában elrendelte a gyermek szakértői vizsgálatát.

³ 42/2012. (XII. 20.) AB határozat.

⁴ Ld. 14/2014. (V. 13.) AB határozat; 10/2015. (V. 4.) AB határozat.

⁵ Nkt. 4. § 13. pont.

⁶ A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 7. § (1) bekezdés b) pont.

A szakértői bizottság a 2014. április 16-án kelt, 99-45-1/2014. számú eredeti szakértői véleményében megállapította, hogy a gyermek az Nkt. 4. § 13. pont ab) alpontja alapján **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd**, emiatt kiemelt figyelmet, ezen belül különleges bánásmódot igénylő tanuló (BTM)⁷.

A 2014. évi szakértői véleményt a szakértői bizottság a szülők és a Fekete István Általános Iskola részére kézbesítette.

A Fekete István Általános Iskola – az 2014. évi szakértői véleményben előírtak szerint, az első vizsgálatot követő első nevelési év eltelte után – 2015 januárjában kezdeményezte a szakértői vélemény első felülvizsgálatát a szakértői bizottságnál. Tekintettel arra, hogy a szülők ismételen nem egyeztek bele a vizsgálatba, azt újfent a járási hivatal rendelte el. A 2015. április 22-én kelt, 14-77/2015. számú felülvizsgálati szakértői véleményben ismételen rögzítették, hogy a gyermek BTM-es. A járási szakértői bizottság **a felülvizsgálatról szóló szakértői véleményt a gyámhivatalnak és a szülőknek továbbította, a Fekete István Általános Iskolának nem küldte meg.**

A szakértői vélemény második, egyben utolsó felülvizsgálatát 2017-ben a Bolyai János Általános Iskola kezdeményezte a szülők beleegyezésével. A 2017. április 5-én készült 200/I/2017./M. számú szakértői véleményben a BTM kategória visszavonásáról döntöttek. A szakértői véleményben az is szerepelt, hogy „*megszűnt az iskola és a szülők közötti feloldhatatlan feszültség, elfogadják gyermekük hibáit*”. **A szakértői véleményt a szülőknek és a Bolyai János Általános Iskolának továbbították.**

A 2014. évi és 2015. évi szakértői bizottsági eljárások tehát hasonlóan indultak. A Fekete István Általános Iskola kezdeményezte a vizsgálatot, majd a felülvizsgálatot, és mivel a szülők nem járultak hozzá, végül mindkét alkalommal az általános iskola felkérésére az illetékes járási hivatal kötelezte a szülőket, hogy a gyermekkel együtt jelenjenek meg a vizsgálaton. 2017-ben a szülők már beleegyeztek a szakértői vélemény felülvizsgálatába.

Az Nkt. 45. § (8) bekezdése szerint a köznevelési feladatot ellátó hatóság hivatalból elrendeli és felügyeli a tankötelezettség teljesítését, a szakértői vizsgálatokon való megjelenést. Az Nkt. 47. § (6) bekezdése értelmében a gyermek, tanuló érdekében a köznevelési feladatot ellátó hatóság kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, továbbá a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 2018. március 27. előtti hatályos szövegének a 40. § (1) bekezdése szerint az illetékes járási hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében hoz döntést a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, vagy a sajátos nevelési igény megállapításával, illetve a szakértői véleményben foglaltakkal összefüggésben.⁸

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 2018. március 27. előtt hatályos 40. § (3) bekezdés a) pontja⁹ azt is rögzítette, hogy az illetékes járási hivatalnál közigazgatási hatósági eljárás megindítását köteles kérni a nevelési-oktatási, a gyermekjóléti, gyermekvédelmi, szociális intézmény, vagy a gyámhatóság, ha a szülők a szakértői vizsgálat szükségességével nem értenek egyet, illetve a kérelmet nem írják alá.

---

⁷ Az Nkt. 4. § 3. pontja a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermeket a következőképpen definiálja: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

⁸ A jelzett rendelkezés 2018. január 1-jétől a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 42. § (1) bekezdésébe került át.

⁹ A rendelkezés 2018. január 1-jétől a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 42. § (3) bekezdés a) pontjában található.

Megkeresésemre a 2015. évi felülvizsgálattal kapcsolatban kevesebb dokumentumot küldtek meg a hatóságok, a 2014. évi szakértői vizsgálaton való megjelenés elrendelésével – amely hasonló módon történt 2015-ben is – összefüggésben azonban az illetékes járási hivatal által készített határozatot és értesítést is továbbították.

A határozatban a járási hivatal elrendelte a fentiekben ismertetett jogszabályokra figyelemmel a tanuló szakértői vizsgálaton való megjelenését.

Az értesítés magáról az eljárás megindításáról tájékoztatta a Fekete István Általános Iskolát, a szülőt, illetve a vizsgálatot végző pedagógiai szakszolgálatot.

Az értesítésben a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet azóta szintén hatályon kívül helyezett 40. § (6) bekezdésére¹⁰ hivatkoztak, mely szerint a járási hivatal az eljárása megindításáról nyolc napon belül értesíti a szakértői bizottságot, illetve az (1) bekezdés szerinti döntés egy példányát a döntés jogerőre emelkedését követő nyolc napon belül megküldi az érintett nevelési-oktatási intézménynek és a szakértői bizottságnak.

A beérkezett válaszok és a rendelkezésemre álló dokumentumok szerint tehát **a Fekete István Általános Iskola intézményvezetője tudott a felülvizsgálatról, tisztában volt azzal, hogy folyamatban van egy eljárás**, amely fontos lehet a tanuló fejlesztése szempontjából, **tudott a szakértői bizottság iskolaváltásra tett javaslatáról is**, állítása szerint azonban magáról a négy órás fejlesztési kötelezettségről nem rendelkezett információval.

A mosonmagyaróvári tankerület és – a helyettes államtitkár által a részemre továbbított levél tanúsága szerint – **a Bolyai János Általános Iskola** igazgatója szintén tudott arról, már a **tanuló felvétele előtt, hogy a gyermek rendelkezik szakértői véleménnyel**, tehát a szakértői vélemény létezéséről a Bolyai János Általános Iskola nem 2016 februárjában értesült.

2. Az Nkt. 3. § (6) bekezdése rögzíti, hogy **a köznevelés kiemelt feladata** az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és **a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.**

Az Nkt. 47. § (8) bekezdése szerint, ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult. A fejlesztő pedagógiai ellátás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

Ehhez kapcsolódóan áttekintettem, hogy a 2014. évi szakértői véleményben rögzített, illetve a 2015. évi felülvizsgálat eredményeként előírt feladatokat és fejlesztéseket mikortól, hogyan és milyen eredményességgel teljesítették az általános iskolák.

A 2014. április 16-án készült szakértői javaslat alapján a 2014. április 23-án kelt határozatában a Fekete István Általános Iskola elrendelte, hogy a tanuló magántanulói jogviszonyban folytassa a tanulmányait. Az iskolának kötelessége volt heti tíz órában egyéni foglalkozásokat szervezni a tanulmányait magántanulói jogviszonyban folytató gyermeknek.

A heti 10 órás egyéni foglalkozásokkal kapcsolatban **a Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetője azt a tájékoztatást adta, hogy mivel csak néhány hét volt hátra a tanévből, a gyermek nem tudta megkapni azt a fejlesztési óraszámot, ami elő volt írva számára, de a tanévzáró vizsgára a felkészítést megkapta.**

Megjegyzem, hogy a felkészítés „sikeressége” is aggályos, a gyermeknek ugyanis évet kellett ismételnie, bár ennek szükségességét és lehetőségét a szakértői bizottsági vélemény már előrevetítette.

---

¹⁰ A hivatkozott rendelkezés 2018. január 1-jétől átkerült a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 42. § (6) bekezdésébe.

A Fekete István Általános Iskola intézményvezetőjének válasza szerint a heti 10 óra egyéni foglalkozást három gyakorlott pedagógus biztosította a gyermeknek. 2014. április 23-án azonban nem jelent meg a fiú a tanórákon, majd tovább hiányzott. Némely hiányzását nem igazolta, így 10 óra hiányzás után értesítést küldtek a járási hivatalnak, a gyámhivatalnak és a Gyermekjóléti Szolgálatnak. Az értesítést csak 2014. június 2-án küldték el, a rendelkezésekre álló dokumentumokból pedig nem derült ki egyértelműen, **hogy addig – 2014. április 23-tól a rendelkezésre álló közel hat hét alatt – tartottak-e egyéni foglalkozásokat a gyermek részére, és ha igen, hány alkalommal.**

A 2015. április 22-én kelt felülvizsgálatot követően a tanév hátralévő részében a Fekete István Általános Iskola nem szervezte meg heti négy órában az egyéni fejlesztési foglalkozásokat. Az iskola álláspontja szerint a szülőnek kellett volna tájékoztatnia a nevelési-oktatási intézményt a fejlesztések szükségességéről, mivel ez elmaradt, így a 2014/2015. tanév végén erre nem kerülhetett sor.

2015/2016. tanév első felében a Bolyai János Általános Iskola sem szervezte meg heti négy alkalommal, az előírt tanórán kívüli, fejlesztő pedagógus irányításával folyó egyéni foglalkozásokat. Ebben az esetben is arra hivatkoznak, hogy nem tudtak arról, hogy a gyermeknek egyéni foglalkozásokat kell biztosítani fejlesztő pedagógus által. Álláspontjuk szerint erre a szülőknek kellett volna felhívni a köznevelési intézmény figyelmét.

A 2015/2016. tanév második felében, miután a hivatalos irat másolatát a szülők 2016. március 26-án bemutatták az osztálytanítónak, a Bolyai János Általános Iskola továbbra sem szervezte meg a gyermek fejlesztését.

A tagintézmény-vezető arra hivatkozott, hogy az akkori fenntartónak, a KLIK Mosonmagyaróvári Tankerületének sem anyagi fedezete, sem időbeni kerete nem volt arra, hogy a tanév utolsó harmadában a gyermek számára hivatalos fejlesztést biztosítson.

A tényállásban leírtak szerint a tankerület már az iskolaváltáskor tisztában volt a gyermek 2015. évi szakértői véleményének lényegi tartalmával, a fejlesztés elmaradásaként tehát erre hivatkozni erősen aggályos.

A 2015. évi szakértői véleményben az egyéni foglalkozások fejlesztési területeit is rögzítették: nyelvi kifejezőkészség, az olvasás és írás újratanítása, illetve a technikai szintjének fejlesztése. A szakértői véleményben tehát épp azokra a problémákra hívták fel a figyelmet, amelyek miatt a gyermek a 2015/2016. tanévet követően évismérlésre kényszerült.

A panaszos gyermekének **heti négy órás fejlesztését a Bolyai János Általános Iskola először a 2016/2017-es tanévben szervezte meg** a szakértői véleményekben előírtaknak megfelelően.

Mindezek alapján három tanév telt el anélkül, hogy a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermek szakszerű és folyamatos fejlesztésére sor került volna. Ez a körülmény sértette a gyermek legjobb érdekét képviselő eljárás elvét és az oktatáshoz fűződő jogát.

A következőkben azt tekintem át, hogy mennyiben járult hozzá a jogi szabályozás hiányos vagy pontatlan volta a fenti visszás helyzet kialakulásához.

5.2. A jogi szabályozással összefüggő problémák

Elsőként áttekintettem, hogy a **szakértői bizottság értesítési kötelezettségét hogyan határozza meg a jogszabály.** Ezt követően pedig azt vizsgáltam, hogy egy **tanuló átvétele esetén milyen kötelezettségei vannak a köznevelési intézményeknek** a tanulóra vonatkozó adatok és információk továbbításában.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (5) bekezdése határozza meg a szakértői bizottság értesítési kötelezettségét, mely szerint a szakértői véleményt – a vizsgálat lezárását követő huszonegy napon belül – kézbesíteni kell a szülőnek.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 19. § (2) bekezdés a) pontja szerint, ha szülő vagy nagykorú tanuló esetén a tanuló nem élt a felülvizsgálat kezdeményezésének jogával, a szakértői véleményt a szakértői bizottság a sajátos nevelési igény megállapítása, illetve a korai fejlesztés és gondozás megkezdésére tett javaslat esetén a kijelölt köznevelési intézménynek megküldi.

A rendelet a szakértő bizottság számára a fentiekhez hasonló, a nevelési-oktatási intézmény felé történő értesítési kötelezettséget a beilleszkedési, a tanulási vagy a magatartási (BTM) nehézség megállapítása esetén nem ír elő.

A megyei pedagógiai szakszolgálat mosonmagyaróvári tagintézményének igazgatója szerint mindazonáltal a konkrét panaszügyben tapasztalt, az érintett (ahol a gyermek nevelése-oktatása folyik) általános iskola értesítésének elmaradása ritkán fordul elő. A szakértői vizsgálatot többségében a nevelési-oktatási intézmények kezdeményezik, és ilyenkor minden esetben továbbítják az eredményt a vizsgálatot kérő intézménynek is. A tagintézmény igazgatójának álláspontja szerint az ilyen, szórványosan előforduló esetek megelőzése érdekében célszerű lenne, a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet módosítása, pontosítása olyan formában, hogy különleges bánásmód igényének megállapítása esetén a szakértői bizottság a szakértői véleményét – a vizsgálatot kérő intézménytől, hatóságtól, személytől függetlenül – a gyermeket nevelő nevelési-oktatási intézménynek is köteles legyen eljuttatni.

Az igazgató felvetésével egyetértek, **megítélésem szerint is hiányos a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet értesítési kötelezettségre vonatkozó jelenlegi szabályozása.**

A jogi szabályozás szempontjából aggályosnak tartom azt is, hogy a jogszabály nem rögzíti azt a tájékoztatási kötelezettséget, mely szerint a gyermek átvétele során az átadó általános iskola a szakértői véleményről és a kapcsolódó feladatokról köteles információt nyújtani, adatokat szolgáltatni az átvevő általános iskolának.

A különleges bánásmódban részesülő tanulók adatainak kezelését az Nkt. pontosan szabályozza: Az Nkt. 41. § (8) bekezdés a) pontja szerint: a gyermek, a tanuló sajátos nevelési igényére, beilleszkedési zavarára, tanulási nehézségére, magatartási rendellenességére vonatkozó adatokat **a pedagógiai szakszolgálat intézményei és a nevelési-oktatási intézmények egymás között továbbíthatják.**

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 95. § rögzíti, hogy az iskolába felvett tanulók iskolai nyilvántartására beírási naplót kell vezetni. A beírási naplót az adott iskola kezdő évfolyamán kell megnyitni és folytatólagosan kell vezetni.

A beírási naplót az iskola vezetője által kijelölt – nem pedagógus-munkakörben foglalkoztatott – alkalmazott vezeti. A tanulót akkor lehet a beírási naplóból törölni, ha a tanulói jogviszonya megszűnt. A törlést a megfelelő záradék bejegyzésével kell végrehajtani.

Ha az iskola beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vagy sajátos nevelési igényű tanuló nevelését, oktatását is ellátja, a beírási naplóban fel kell tüntetni a szakértői véleményt kiállító nevelési tanácsadói feladatot, a szakértői bizottsági feladatot ellátó intézmény nevét, címét, a szakértői vélemény számát és kiállításának keltét, az elvégzett felülvizsgálatok, valamint a következő kötelező felülvizsgálat időpontját.

Az iskola minden év június 30-áig megküldi az illetékes szakértői bizottsági feladatot ellátó intézmény részére azon tanulók nevét – a szakértői véleményt kiállító intézmény és a szakértői vélemény számával együtt –, akiknek a felülvizsgálata a következő tanévben esedékes.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 96. § (1) bekezdése szerint a tanuló által elvégzett évfolyamokról az év végi bizonyítványt a törzslap alapján kell kiállítani.

A törzslapon azonban a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló esetén nem kell feltüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, illetve a felülvizsgálat időpontját.

Ennek feltüntetése a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 99. § (4) bekezdése szerint csak a sajátos nevelési igényű tanulók esetében kötelező. **Ez a körülmény tovább nehezítheti a tanulókra vonatkozó iskolák közötti információk áramlását, továbbadását.**

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 23. §-a előírja, hogy ha a tanköteles tanuló iskolát változtat, adatainak további nyilvántartása az átadó iskola értesítése alapján az átvevő iskola feladata. E rendelet az átvételi kérelemhez csatolandó iratoknál visszamutat az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor bemutatandó iratokra, ezek: a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolás.

Az Nkt. 41. § (7) bekezdés b) pontja szerint a gyermek, tanuló adatai közül az óvodai, iskolai felvételével, átvételével kapcsolatos adatai az érintett óvodához, iskolához, felsőoktatási intézménybe történő felvétellel kapcsolatosan az érintett felsőoktatási intézményhez továbbíthatóak.

Megállapítható tehát, hogy a jogszabályok nem írják elő egyértelműen: amennyiben a szakértői bizottság a jogerős, aktuális szakértői véleményében a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló különleges bánásmódhoz való igényét, illetve a kapcsolódó oktatási feladatokat megállapította, erről az átadó iskola minden esetben köteles tájékoztatni az átvevő iskolát.

A jogi szabályozás hiányosságai előidézhetik a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményének sérelmét. A konkrét panaszügyben a szabályozási hiányosságok a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanuló fejlesztésének átmeneti elmaradásához vezettek, amely sértette a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárás elvét, valamint a gyermek oktatáshoz való alapjogát.

5.3. Az érintett nevelési-oktatási intézmények mulasztásai

A Fekete István Általános Iskola és a Bolyai János Általános Iskola a gyermek fejlesztésének elmaradását azzal indokolta, hogy **a szülőnek kötelessége lett volna tájékoztatni az általános iskolát a szakértői vizsgálat eredményéről és annak tartalmáról.**

Az Nkt. 72. § (1) bekezdése a szülő kötelességeként rögzíti többek között, hogy gondoskodjon arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kíséresse gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, biztosítsa továbbá tankötelezettségének teljesítését és tartsa tiszteletben az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, valamint tanúsítson tiszteletet irántuk.

A szülőktől a fenti rendelkezés alapján valóban elvárható, hogy a szakértői felülvizsgálatról, annak eredményéről tájékoztassák a nevelési-oktatási intézményt, hiszen ez a gyermek érdeke.

A szülőknél, mint magánszemélyeknél a magatartását, hozzáállását, esetleges mulasztását azonban az eljárásomat meghatározó hatásköri szabályok alapján külön nem vizsgálhatom.

Hatáskörömbe tartozik azonban annak áttekintése, hogy a nevelési-oktatási intézmények megtették-e mindent a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek problémáinak megoldása érdekében.

Az az érvelés, hogy az általános iskolákban nem tudtak a szakértői véleményről és a fejlesztés szükségességéről, a tényállásban ismertetettekre figyelemmel nem tekinthető megalapozottnak.

A rendelkezésekre álló dokumentumok alapján egyértelműen bizonyítható, hogy a szülői tájékoztatástól függetlenül, azt megelőzően **a tankerület és a két általános iskola vezetői is tisztában voltak azzal, hogy szakértői vélemény készült vagy készül a nevelési-oktatási problémákkal küszködő gyermek esetében.** Az édesanya, bár tervezte, végül nem fordult jogorvoslatért az illetékes járási hivatalhoz, a gyermek tehát végrehajtható szakértői véleménnyel rendelkezett, amelyben többek között rögzítették az iskolaváltás szükségességét, a rendszeres pedagógiai támogatást, a fejlesztőpedagógiai megsegítést.

A két nevelési-oktatási intézmény a 2015. évi szakértői vizsgálat befejezésének eredményéről és az esetleges fejlesztési, támogatási feladatokról – különös tekintettel a szülő együttműködésének hiányára, illetve a gyermek veszélyeztetettségére, súlyos magatartási és beilleszkedési nehézségeire figyelemmel – tájékoztatást kérhetett volna az illetékes szervektől, intézményektől.

Ennek nem lett volna jogszabályi akadálya, az Nkt. vonatkozó rendelkezése alapján ugyanis a gyermek beilleszkedési zavarára, tanulási nehézségére, magatartási rendellenességére vonatkozó adatok intézmények közötti továbbítása a jogszabályi rendelkezések alapján szabályos és biztosított.¹¹

Mint ahogy azt már korábban is jeleztem, az Nkt. 47. § (8) bekezdése szerint, ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 35. § (2) bekezdése azt is rögzíti, hogy a pedagógiai szakszolgálati intézmények együttműködnek a nevelési-oktatási, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, szociális intézmény, valamint a területileg illetékes gyámhatóság vezetőjével, alkalmazottaival a gyermekek, tanulók fejlődésének elősegítése, a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség, a sajátos nevelési igény feltárása céljából.

A Bolyai János Általános Iskola tehát a folyamatos magatartási, tanulási és beilleszkedési problémák okán 2015/2016. tanév márciusát megelőzően hónapokkal korábban kezdeményezhette volna a szakértői bizottság vizsgálatát, így jóval korábban kiderülhetett volna, hogy a gyermek már rendelkezett szakértői véleménnyel, amely alapján fejlesztésre lenne szüksége. Az az érv is aggályos, hogy a szülők nem értettek egyet a szakértői vizsgálat szükségességével, és ezért nem kezdeményezték azt. Ahogyan korábban már részletesen kifejtettem, amennyiben a szülő a szakértői bizottsági eljárás kezdeményezésével nem ért egyet, akkor az iskolának gyermekvédelmi, köznevelési hatósági, illetve szabálysértési eljárások indítására van lehetősége a szükséges szülői egyetértés pótlása, vagy a szülői együttműködés előmozdítása érdekében.

Azzal, hogy az általános iskolák a 2015. évi felülvizsgálat kezdeményezését követően – a napi szinten tapasztalt tanulási és magatartási nehézségei ellenére – a szükséges adatok, szakmai információk megszerzése érdekében nem kezdeményeztek olyan intézkedéseket, amelyek alapján az előírt fejlesztések megszervezésére sor kerülhetett volna, mulasztást követtek el.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Fekete István Általános Iskola és a Bolyai János Általános Iskola a formálisan jogszerű eljárásuk ellenére a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló esetében nem tettek meg mindent annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermek megfelelő fejlődését, fejlesztését. A mulasztásuk sértette a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárás elvét.

---

¹¹ Nkt. 41. § (7) bekezdés d) pont, (8) bekezdés a) pont.

5.4. Javítóvizsga, évisméltés

A panaszos gyermeke az első évfolyamot a Fekete István Általános Iskolában ismételte meg, a második évfolyamot pedig a Bolyai János Általános Iskolában. A panaszos ez utóbbi évisméltést sérelmezte, azaz azt, hogy a gyermeket a 2015/2016-os tanév végén javítóvizsgára utasították. A szülők szerint a Bolyai János Általános Iskolában a gyermekük nem kapta meg a szükséges fejlesztést, és félévkor sem tájékoztatták arról, hogy a tanuló magyar nyelv és irodalomból fejlesztésre szorul.

A panaszos sérelmezte továbbá a javítóvizsga lebonyolítását, de leginkább azt, hogy miért kellett a gyermeknek irodalom tantárgyból – amelyből nem állt bukásra – javítóvizsgára mennie. Tudomása szerint a Bolyai Általános Iskola Pedagógiai Programjában az volt rögzítve, hogy a 2-4. évfolyamon félévkor és tanév végén az irodalom és nyelvtan részterületet külön kell értékelni.

Az Nkt. 54. § (1) bekezdése szerint a pedagógus – néhány kivételtől eltekintve – a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.

Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti. Értesítő gyakrabban is készülhet az intézmény pedagógiai programja szerint. Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

A Nkt. 37. § (2) bekezdése szerint az óvoda, az iskola, a kollégium döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása (a továbbiakban együtt: döntés) ellen a tanuló, a szülő – a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutásától számított tizenöt napon belül – a gyermek, tanuló érdekében eljárást indíthat, kivéve a magatartás, a szorgalom, valamint a tanulmányok értékelése és minősítése ellen.

Eljárás indítható a magatartás, szorgalom és a tanulmányok minősítése ellen is, ha a minősítés nem az iskola által alkalmazott helyi tantervben meghatározottak alapján történt, a minősítéssel összefüggő eljárás jogszabályba vagy a tanulói jogviszonyra vonatkozó rendelkezésekbe ütközik.

A rendelkezésemre álló dokumentumok alapján, elegendő információ hiányában a 2. osztályos gyermek teljesítményének értékelésére és minősítésére vonatkozó esetleges mulasztásokat, hiányosságokat nem tudtam egyértelműen megállapítani. Feltehetőleg a pedagógusok és a szülők közötti rossz együttműködés, kommunikációs nehézség is hozzájárulhatott ahhoz, hogy a szülők elégedetlenek voltak az iskola tanulmányi eredményre vonatkozó tájékoztatásával.

A tagintézmény-vezető válasza és a Bolyai Általános Iskola Pedagógiai Programja alapján megállapítható, hogy 2015/2016. tanév végén a javítóvizsgát nem jogszerűen bonyolították le, hiszen a Pedagógiai Programban rögzítetteknek megfelelően az irodalom és a nyelvtan részterület nem számított egy tárgynak, így az értékelése nem lehetett volna egységes.

Mindebből nem következik az, hogy ha nem egységes az irodalom és a nyelvtan részterületen a javítóvizsga, és így csak nyelvtanból vizsgázott volna a tanuló, akkor biztosan megelőzhető lett volna az évisméltés. **Az azonban egyértelműen megállapítható, hogy a Bolyai János Általános Iskola a 2015/2016. tanév végén a javítóvizsga megszervezésekor a köznevelési intézmény Pedagógiai Programjában foglaltakkal ellentétesen járt el, és ez a gyakorlat alkalmas volt arra, hogy a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményét megsértse.**

5.5. A magántanulói jogviszony létesítésére irányuló eljárás

A Fekete István Általános Iskola – a 2014. április 16-án készült szakértői javaslat alapján – először 2014. április 23-án kelt határozatában elrendelte, hogy a gyermek magántanulói jogviszonyban folytassa a tanulmányait. Az iskola, mint ahogy korábban is jeleztem, az indokolásban a szakértői véleményben foglaltakat ismételte meg.

A 2014-ben hatályos 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 75. § (3) bekezdése alapján, ha a sajátos nevelési igényű tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadási feladatot, szakértői bizottsági feladatot ellátó intézmény szakértői véleménye alapján tanulmányait magántanulóként folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

A Fekete István Általános Iskola a magántanulói jogviszonyra vonatkozó határozatában rögzítette a fenti jogszabályban előírtakat.

A rendelkezésemre álló dokumentumok és adatok alapján megállapítottam, hogy a magántanulói státuszt 2014-ben jogszerűen rendelte el a nevelési-oktatási intézmény vezetője.

Az akkor hatályos Nkt. 27. § (7) bekezdése azt is előírta, hogy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt magántanulóként tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

A tanulóra vonatkozó 2014. évi szakértői vélemény, majd az általános iskola intézményvezetőjének magántanulói jogviszonyt megállapító határozata is rögzítette, hogy köteles gondoskodni az iskola heti 10 órában egyéni foglalkozás megtartásáról.

Ahogy azt már az előző fejezetben jeleztem, az előírt heti 10 órás foglalkozás megtartására teljes mértékben nem került sor, és ez a gyermek számára mindenképp súlyos következményekkel járt, mert évismétlővé vált.

A gyermek magántanulói státusza a 2013/2014-es tanév befejezésével megszűnt.

A magatartási, tanulási nehézségekkel küszködő gyermek esetében – a megküldött dokumentumokat áttekintve – a nevelési-oktatási intézmény a későbbiekben is felvetette annak lehetőségét, hogy a gyermeket ismét magántanulóvá nyilvánítsák, a súlyos iskolai problémák megszüntetése és megelőzése érdekében. A szülők azonban nem akarták, hogy a gyermekük ismételten magántanuló legyen.

A 2014. évi szakértői véleményben azt is rögzítették, hogy a gyermek szocializációjának segítéséhez az iskolai közösség nélkülözhetetlen, ezért javasolták csak átmeneti időre a magántanulást. A Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatója a válaszában is hangsúlyozta, hogy megítélésük szerint a társas viselkedés szabályait, a közösségi szabályokhoz való alkalmazkodást, a konfliktuskezelés megfelelő módjának elsajátítását a közösségben való élés, a közösségi helyzetek megtapasztalása teszi lehetővé.

A 2020-ban beszerzett információk szerint sajnos a gyermek magatartási, nevelési-oktatási problémáinak kezelésére a későbbiekben úgy tűnik csak a magántanulói státusz jelentett/jelent „megoldást”. Bár a hivatalos dokumentumokat az utolsó két tanévre vonatkozóan már nem kértem be, de a tájékoztató levélből az egyértelműen kiderült, hogy a szülők kérésére magántanulói státuszba került a gyermek. Olyan magas volt a fiú igazolatlan mulasztásainak száma, hogy más lehetősége nem is maradt az édesanyának.

Azt, hogy magántanulóként folytassa a gyermek a tanulmányait a Gyermekjóléti Szolgálat és a Járási Hivatal Gyámügyi Osztálya is támogatta. A 2018/19-es és a 2019/2020-as tanévet is magántanulóként fejezte be a tanuló, mindkét év végén sikeres osztályozó vizsgát tett.

Miután a tankötelezettség teljesítése érdekében nem találtak jobb megoldást, ez a kényszermegoldás lett az egyetlen, mindenki számára elfogadható út. Megítélésem szerint sajnos ez a forma semmiképp sem segítette elő a gyermek sikeres iskolai és társadalmi integrációját.

Rá kell mutatnom arra is, amit a több évtizedes ombudsmáni gyakorlat igazol, hogy az indokolatlan magántanulóvá nyilvánítás számos esetben a hátrányos megkülönböztetés, a szegregáció sajátos formájává válhat. A hivatalba érkezett korábbi beadványok tanulsága szerint **a köznevelési intézmények vezetői a „problémás” tanulók szüleit időnként rábeszélnek arra,** illetve bizonyos esetekben nyomást gyakorolnak rájuk annak érdekében, **hogy kezdeményezzék a gyermekeik magántanulóvá nyilvánítását.** A nyomásgyakorlás egyik formája az is, amikor az iskolai hiányzások miatt kényszerülnek a szülők a magántanulói státusz kezdeményezésére.

A sokszor alacsony érdekérvényesítő képességgel rendelkező roma nemzetiségű szülők pedig gyakorta nem tudnak ellenállni az ezzel kapcsolatos iskolai nyomásnak, és kezdeményezik a magántanulói jogviszonyt még akkor is, ha a saját meggyőződésük szerint nem az szolgálná leginkább a gyermekeik érdekét.

A magántanulói státusz tehát az esetek jelentős részében csak látszólag előnyös a problémás gyerekek számára. A legtöbb esetben az amúgy is peremhelyzetben lévő gyerekeknek hátrányos, ha kikerülnek a köznevelési intézményekből, ezáltal tovább marginalizálódik a helyzetük, és csökken az esélyük a tanulmányaik sikeres befejezésére, illetve a továbbtanulásra.

Az Nkt. módosításával,¹² 2019. szeptember 1-jétől a tankötelezettség főszabály szerint iskolába járással teljesíthető. Emellett azonban, ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre **egyéni munkarend kérelmezhető.**

A **magántanulói jogviszony fogalmát tehát törölték,** azt szigorúbb jogszabályi feltételekkel, az egyéni munkarend keretében folytatható tanulás lehetősége váltotta fel.

A magántanulói jogviszony létesítését bármely időpontban lehetett kérelmezni, az új szabályok szerint azonban az egyéni munkarend határozott időre történő engedélyezése iránti kérelmet a szülő (nagykorú tanuló) az adott tanév első napját megelőző június hónap 15. napjáig nyújthatja be a felmentést engedélyező Oktatási Hivatalhoz.

Az utolsó, általam figyelemmel kísért 2019/2020-as tanév esetében – a dokumentumok hiányában – már nem tekinthettem át, hogy a jogszabályváltozást követően a módosításokra figyelemmel hogyan szervezték meg a tanuló egyéni munkarend szerint folyó oktatását.

5. 6. A gyermekvédelmi szervek eljárása

A vizsgálat során a Gyermekjóléti Szolgálat, a Szociális és Gyermekjóléti Központ, valamint a Járási Hivatal intézkedéseit is áttekintettem.

2014-ben, 2015-ben és 2016-ban a gyermek veszélyeztetettségének vizsgálata, felülvizsgálata során azt állapították meg, hogy a szülők a gyermekük súlyos magatartási problémáiról nem hajlandóak tudomást venni.

---

¹² A közneveléssel összefüggő egyes törvények módosításáról és a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény hatályon kívül helyezéséről szóló 2019. évi LXX. törvény.

A megküldött dokumentumokból az derült ki, hogy a szülőket érintő kötelezés kizárólag a pedagógusokkal, más nevelés-oktatást érintő szakértőkkel való kapcsolattartásra, a nevelés-oktatás elősegítésére, a gyermek iskolai magatartását és teljesítményét érintő feladatokra vonatkozott. Nem merült fel olyan probléma, hogy a szülők ne biztosítanának megfelelő családi környezetet a gyermek számára, illetve, hogy egyéb módon veszélyeztetnék a kislányt.

A gyermekvédelmi intézkedéseket is szükségessé tevő veszélyeztetettség tehát azzal függött össze, hogy a szülők nem működtek megfelelően együtt a nevelési-oktatási intézményekkel és a gyermekvédelmi intézményekkel.

A Gyvt. 5. § n) pontja alapján a veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermekjóléti szolgáltatás feladata – egyebek mellett – a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése.¹³

A Gyvt. 17. § (1) bekezdésében felsorolt szervek – köztük a köznevelési intézmények, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal – a törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el, a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében.

Ezek az intézmények, hatóságok, személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, illetve a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A feltárt tényállás szerint a vizsgált ügyben a jogszabályban előírt jelzési, együttműködési és kölcsönös tájékoztatási kötelezettségüknek az érintett szervek több esetben sem tettek eleget.

A 2014. évi védelembé vételt kimondó, majd a 2015. évi azt fenntartó határozat szerint **a családgondozó egyik feladata a folyamatos kapcsolattartás lett volna az iskolával, a pedagógusokkal, erre azonban az előírtak szerint a 2015. évi szakértői felülvizsgálatot követően nem került sor.**

A családgondozó például egyértelműen tudott – a szülőktől értesült – a 2015. évi felülvizsgálat szakértői véleményének tartalmáról, erről azonban a rendelkezésemre álló iratok szerint – a védelembé vételi határozatban előírt kapcsolattartási kötelezettség ellenére – hivatalosan nem tájékoztatta a Fekete István Általános Iskolát.

Az új iskolába történő áthelyezés során, illetve azt követően is „egymásra vártak” a nevelési-oktatási és a gyermekjóléti intézmények. A Fekete István Általános Iskola intézményvezetője jelezte, információjuk szerint a családgondozó segíti az átiratkozást, így a védelembé vételről külön nem tájékoztatták a befogadó iskolát.

A Bolyai János Általános Iskola tagintézmény-vezetője szerint az átvételt megelőzően semmiféle információt nem kapott a Fekete István Általános Iskolától, a családgondozótól vagy a gyámhatóságtól. Az iskolaváltást követően sem kaptak semmiféle iratot a gyámhatóságtól vagy a gyermekjóléti szolgálatától.

A családgondozó pedig a 2015/2016. tanév során a gyermeket tanító pedagógusokat sem írásban, sem személyesen nem kereste meg. A tagintézmény-vezető tájékoztatása szerint a 2016. márciusi rendkívüli szülői értekezletet követően sem a családgondozó, hanem a Család- és Gyermekvédelmi Központ Hatósági Csoportjának esetmenedzsere reagált a Bolyai János Általános Iskola megkeresésére.

---

¹³ Gyvt. 39. § (3) bekezdés a) pont.

A családgondozó tehát a védelemben vételre vonatkozó határozatban rögzített feladata ellenére az általános iskolával nem tartotta a kapcsolatot, a gyermek nevelés-oktatásával foglalkozó pedagógusokkal nem kommunikált, a tanév során nem kereste fel őket.

A családgondozónak az az érvelése, hogy képessé akarta tenni a családot a saját ügyei intézésére, és ezért nem kereste meg az iskolát, a konkrét ügy ismeretében – mely szerint az iskola és a szülők nem tudtak együttműködni – érthetetlen és aggályos magyarázat.

A családdal való együttműködésben, kapcsolattartásban egyébként gondot okozhatott a családgondozók személyének gyakori változása is.

A Bolyai János Általános Iskola is mulasztott azonban, a 2015/2016-os tanév első felében a felmerült problémák ellenére ugyanis nem élt a jelzési kötelezettségével, és később a 2017/2018-as tanévben sem tett eleget a jelzési kötelezettségének, annak ellenére, hogy a gyermeknél a védelemben vétel és a BTM-es besorolás megszüntetését követően is súlyos magatartási problémákat tapasztaltak.

Összességében aggályosnak tartom, hogy a családot gondozó és a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni hivatott szervek, valamint a nevelési-oktatási intézmények között nem jött létre olyan együttműködés és munkamegosztás, amely elősegítette volna a veszélyeztetett gyermek körüli vitás és konfliktussal teli helyzet tényleges rendezését.

Mindezekre figyelemmel megállapítom, hogy a gyermek védelmére hivatott és köteles hatóságok, intézmények (gyámhatóság, oktatási intézmények, család- és gyermekjóléti központ) a Gyvt. 17. § (3) bekezdésében rögzített együttműködési és tájékoztatási kötelezettségüknek nem tettek maradéktalanul eleget.

Az évek múlása során úgy tűnt, hogy javult a gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények, hatóságok, valamint a szülők közötti együttműködés. Hosszú idő után sem sikerült azonban elérniük, hogy a szülők és a gyermek megfelelő pszichológiai, mentálhigiénés jellegű támogatást vagy szolgáltatást vegyen igénybe.

5.7. Bántalmazás, konfliktuskezelés, a gyermek jövőbeni fejlesztési lehetőségei

1. A vizsgált ügyben a szülők és pedagógusok közötti vitákkal, konfliktusokkal összefüggésben mindig felmerült a megalázó bánásmód, a bántalmazás kérdésköre is. Az édesanya állítása szerint a gyermekével csúnyán és megalázóan beszéltek a pedagógusok, kiközösítették az osztályból. A többi tanuló pedig épp a tanulási és magatartási nehézségekkel küszködő gyermek agresszív viselkedését kifogásolta.

A panaszos azt tartotta sértőnek, ahogyan gyermekéhez és hozzá viszonyultak a pedagógusok. Ezzel szemben a pedagógusok az anya viselkedését, hangos és sértő kijelentéseit tartották elfogadhatatlannak.

Az Nkt. 46. § (2) bekezdése kimondja – hasonlóan a Gyvt. 6. § (5) bekezdésében foglalt követelményhez –, hogy a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vethető alá testi és lelki fenyegetésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak. Továbbá a pedagógus kötelességei között az Nkt. 62. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése-oktatása. Ezzel összefüggésben a pedagógus kötelessége többek között különösen, hogy előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartására, a gyermek testi-lelki egészségének megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést, de ide tartozik az is, hogy a gyermekek emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa.

A köznevelési szabályok a tanulók méltóságán túl, a pedagógusok emberi méltóságát is óvják. **Az emberi méltóság tiszteletben tartásához a gyermeknek, a pedagógusnak és a szülőnek is joga van,** egyúttal azonban az oktatás valamennyi szereplője köteles – odafigyelve, egymással együttműködve – a másik személy emberi méltóságát tiszteletben tartani a kommunikációja és viselkedése során.

Az Nkt. alapján az iskola feladata megteremteni iskolai időben a tanulók biztonságos nevelésének feltételeit. Az Nkt. 25. § (5) bekezdése értelmében az iskolának többek között gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről.

Az Nkt. 69. § (2) bekezdés g) pontja pedig rögzíti, hogy a nevelési-oktatási intézmény vezetője felel a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért.

A tanuló jogaként rögzíti az Nkt. 46. § (3) bekezdés b) pontja, hogy a nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, egyben az Nkt. 46. § (1) bekezdés e) pontja a tanuló kötelességeként határozza meg, hogy óvja saját és társai testi épségét, elsajátítsa és alkalmazza az egészségét és biztonságát védő ismereteket, továbbá haladéktalanul jelentse a felügyeletét ellátó pedagógusnak vagy más alkalmazottnak, ha saját magát, társait, az iskola, kollégium alkalmazottait vagy másokat veszélyeztető állapotot, tevékenységet vagy balesetet észlelt.

A szülők több alkalommal próbálták az általános iskolában, a gyermekvédelmi szerveknél személyesen tisztázni a gyermeküket ért sérelmeket, a kialakult konfliktusok okát, hátterét, megítélésük szerint sikertelenül. A Bolyai János Általános Iskolában kialakult problémák miatt az ügyvédjükön keresztül az iskola igazgatójához is fordultak.

A panaszbeadványban megfogalmazott szülői sérelmek és a pedagógusok véleménye között fennálló ellentmondások ombudsmani eszközökkel nem oldhatók fel és nem orvosolhatók. Fontosnak tartom azonban, hogy az általános iskolákban semmilyen formában, egyetlen szereplő tekintetében se jelenhessen meg a bántalmazás és a megalázó bánásmód.

Ehhez kapcsolódóan vizsgáltam, hogy a gyermek, szülő, pedagógusok között kialakult viták és konfliktusok kezelésére milyen intézkedések, kezdeményezések történtek.

2016-ban a gyámhatóság a korábbi határozatokat aktualizálva és kiegészítve, többek között arra kötelezte a szülőket és a gyermeket, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló erőszak miatt kialakult helyzet és egyéb súlyos konfliktushelyzet kezelése érdekében jelenjen meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegyék igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást és a pszichológiai tanácsadó szolgáltatást a Gyermekjóléti Szolgálatnál.

Ez az intézkedés összhangban volt a Gyvt. 68. § (3) bekezdés h) pontjával, miszerint a védelembé vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság felhívja a gyermekjóléti központot a védelembé vételhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási feladatok esetenmenedzselésének ellátására. A veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz, így különösen kötelezheti a szülőt és a gyermeket, illetve felkérheti a konfliktusban érintett más személyt arra, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló erőszak miatt kialakult helyzet vagy más súlyos konfliktushelyzet kezelése érdekében jelenjen meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegye igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást.

A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetőjének tájékoztatása szerint védelembé vételi határozatban előírt „iskolapszichológusi vizsgálat” nem volt megoldható, mert a Bolyai János Általános Iskolában nem működött ilyen szolgáltatás.

A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetője azt is jelezte, a védelemben vételi határozatból egyértelműen nem derült ki, hogy kik közötti konfliktus kezeléséről van szó: az ügyintéző „szóbeli magyarázattal” a gyermeket jelölte meg, mint akinek a „konfliktuskezelésben” segíteni kell.

A Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezetőjének álláspontja szerint, a KLIK 2014. óta figyelemmel kísérte a gyermek helyzetét, ennek ellenére az általános iskola pedagógusai és a szülő közötti konfliktust külön nem kezelték, ehhez kapcsolódóan intézkedést nem kezdeményeztek. A „konfliktuskezelést” végül a pszichológiai megsegítés keretében szervezték meg a gyermek számára, ennek igénybevételét azonban a szülők elutasították.

A rendelkezésre álló iratok szerint **a gyermek, a szülők és az általános iskolák pedagógusai között oktatásügyi közvetítói eljárás kezdeményezésére egyik köznevelési intézményben sem került sor.**

A beérkezett válaszok és a hozzám eljuttatott dokumentumok alapján megállapítható, hogy a BTM-es gyermek helyzetét a pedagógusok és a szülők között kialakult, szinte már személyes jellegű viták súlyosan megnehezítették.

Az intézményvezetők azt hangsúlyozták, hogy a pedagógusok nem kaptak megfelelő védelmet a szülői atrocitásokkal szemben. Egyértelműen megállapítható, hogy az iskolák pedagógusai és a szülők között kialakult, időnként felerősödött konfliktusokat nem megfelelően kezelték, pedig a gyermek érdekében ez feltétlenül szükséges lett volna. Mint ahogyan azt már korábban is jeleztem, az évek múlásával – feltehetőleg a gyermek magántanulói státuszba kerülése is elősegítette ezt – javult a nevelési-oktatási intézmények, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények, hatóságok, valamint a szülők közötti együttműködés.

Ezt megelőzően már évekkel korábban ésszerű lett volna illetve hasonló esetekben ésszerű lenne az oktatási közvetítói eljárást: a mediáció intézményét alkalmazni. A mediáció a vitarendezésnek az a formája, amelyben egy pártatlan harmadik fél, a mediátor segíti a feleket az érdekeiknek megfelelő és mindegyiküknek elfogadható megállapodás létrehozásában.

A hazai szabályozást tekintve a mediáció olyan sajátos permegelőző, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján a vitában nem érintett közvetítő bevonása mellett a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása.

A közvetítő feladata, hogy a közvetítés során pártatlanul, lelkiismeretesen, legjobb tudása szerint közreműködjön a felek közötti vitát lezáró megállapodás létrehozásában.

A mediációs eljárásban való részvétel önkéntes alapú, vagyis kölcsönös beleegyezésen és együttműködésen alapul.

Az oktatásügyi közvetítő eljárás kereteit a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza. A rendelet 62. §-a szerint, ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, segítséget kérhet konfliktuskezelési szaktanácsadótól, valamint az ifjúságvédelmi, családjogi területen működő szolgálattól. Az oktatásügyi közvetítő a közvetítói eljárás során pártatlanul, lelkiismeretesen, a szakmai követelmények szerint közreműködik a megállapodás létrehozásában. A közvetítőnek tiszteletben kell tartania az eljárásban résztvevők emberi méltóságát, és biztosítani kell, hogy a résztvevők egymással szemben is tisztelettel járjanak el.

2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókat a korábbi szabályozás szerint a szakértői vélemény fejlesztési javaslatai alapján fejlesztő foglalkoztatásban kellett részesíteni.

A Nkt. 2019. szeptemberi 1-jétől hatályos módosítása¹⁴ a 4. §-t új 6a. ponttal egészítette ki, meghatározva a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre, tanulókra vonatkozóan a fejlesztő pedagógiai ellátás fogalmát, amely a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló tantárgyi felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozása. Az Nkt. módosítás indokolása szerint az új definíció azt alapozza meg, hogy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók fejlesztése a tantárgyi felzárkóztatást végző közismereti pedagógus és a speciális tudású fejlesztő pedagógus közös összehangolt tevékenységének eredményeként valósuljon meg.

Az Nkt. 47. § (8) bekezdése szerinti fejlesztő pedagógiai ellátás megvalósításához rendkívül fontos a megfelelő szakemberek biztosítása.

Az ügy általánosságban egyértelműen ráirányítja a figyelmet a BTM-s gyerekek súlyos beilleszkedési problémáira, és arra, hogy a szülők és pedagógusok között kialakult vitáknak, illetve a gyermekek tanulási és magatartási problémáinak szakszerű kezeléséhez a nevelési és oktatási intézmények nem minden esetben rendelkeznek megfelelő feltételekkel. Például a nagy létszámú osztályok, a megfelelő szakemberek hiánya, a pedagógusok ismeret- és szemléletbeli hiányosságai nehezíthetik a panaszügyben feltárt problémák szakszerű megoldását és a hasonló esetek megelőzését.

A konkrét ügyben 2017-ben megszűnt a gyermek BTM-s besorolása, a szakértői vélemény szerint ugyanis a korábban diagnosztizált tanulási nehézség már nem állt fenn. Az ügyet áttekintve azonban megítélésem szerint – tekintettel a BTM-es besorolás megszűntetését követően ismételt jelentkező magatartási, beilleszkedési problémákra – a gyermeknek a pedagógusok, illetve a gyermekvédelmi szakemberek kiemelt figyelmére és támogató hozzáállására, segítségére az általános iskolai tanulmányai során végig szüksége lehet.

Az érintett szerveket a megkeresésemben arról is megkérdeztem, hogy véleményük szerint konkrétan mi segíthetné elő a tanuló sikeres beilleszkedését, tanulását.

Többen is említették, hogy a gyermek számára hátrányos a nagy létszámú osztályban való tanulás, a pedagógusok szerint így nem lehet kellő figyelmet fordítani és fejlődésében megfelelően támogatni a tanulót. Ezért célszerű lenne kisebb létszámú osztályközösségekben elhelyezni a tanulót, ahol megfelelően biztosíthatók számára a differenciált foglalkozások. Sajnos ilyen általános iskolát a város területén nem találtak a szülők.

A Pedagógiai Szakszolgálat tagintézmény-igazgatójának 2018. január 5-én kelt levele szerint a gyermek egyedüli esélye egy olyan kiváló pedagógus lehet, aki képes a gyermekhez elfogadó, támogató, önértékelését emelő, egyúttal azonban határozott kereteket képviselő pedagógiai attitűddel viszonyulni, és az iskolában rendszeresen elérhető a gyermek számára. Fontos az is, hogy a jelzett pedagógus szót értsen az édesanyával, csökkentve ezáltal a szülő félelmeit, rossz érzéseit, fenntartásait az iskolával szemben.

Meggyőződésem, hogy **minden esetben nélkülözhetetlen a fenntartó, az érintett általános iskola, a nevelési tanácsadó, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, valamint minden más érintett szerv, illetve szakember szoros együttműködése** annak érdekében, hogy a **gyermek képes legyen sikeresen elvégezni és befejezni az általános iskolai tanulmányait. Fontos azonban az is, hogy a tanulónak legyen lehetősége visszatérni az iskolai közösségbe, azaz ne egyéni munkarend keretében fejezze be a tanulmányait.** Természetesen ehhez az is szükséges, hogy a szülők megértsék és támogassák a gyermekük fejlődését elősegítő pszichológiai jellegű, illetve egyéb nevelési-oktatási plusz szolgáltatások igénybevételének fontosságát, és a gyermekük érdekében felelősen együttműködjenek az érintett szervekkel, intézményekkel.

---

¹⁴ A közneveléssel összefüggő egyes törvények módosításáról és a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény hatályon kívül helyezéséről szóló 2019. évi LXX. törvény.

A jelen elvi állásfoglalás alapjául szolgáló esetet érdemes lenne abból a szempontból is átgondolni és elemezni, hogy milyen formában lehetne a hasonló jellegű problémákkal küszködő gyermekeket és szülőket nagyobb hatékonysággal – a helyi intézményeket, szakértőket jobban bevonva és mozgósítva – támogatni, változtatási, fejlődési lehetőséget biztosítva számukra.

5.8. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának vizsgálata a panaszos gyermekével kapcsolatos eljárások során

A panaszos édesanya véleménye szerint az általános iskolák, valamint az érintett hatóságok, gyermekvédelmi intézmények mulasztásai, aggályos hozzáállásuk, megalázó intézkedések összefüggésben állhatnak a roma származásukkal. Az édesanya úgy érezte, hogy származásuk miatt nem fogadják el a kisfiát a nevelési-oktatási intézményben, az iskolai közösségből való kirekesztődése is ennek a következménye.

A rendelkezésemre álló dokumentumok és a megkeresett szervek válaszlevelei alapján azonban nem volt egyértelműen megállapítható, hogy az eljáró hatóságok mulasztásaikkal, illetve eljárási cselekményeikkel a panaszos szülők gyermekének roma származása okán megsértették volna a hátrányos megkülönböztetés tilalmát és az egyenlő bánásmód követelményét. **Az ügygel összefüggésben tehát felmerült az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének a gyanúja, konkrét visszásság azonban nem volt megállapítható.**

Hangsúlyoznom szükséges, hogy az Ebktv. betartása és betartatása, az egyenlő bánásmód követelményének a lehető legteljesebb körű érvényesítése valamennyi intézménynek és hatóságnak törvényi kötelezettsége, e körben tilos a közvetlen vagy a közvetett hátrányos megkülönböztetés, illetve a zaklatás, valamint a megtorlás alkalmazása. A kialakult konfliktusok rendezését, és a hasonló jellegű problémák jövőbeni megelőzését mindazonáltal kiemelten fontosnak és szükségesnek tartom a gyermek **legjobb érdekeinek az érvényesülése érdekében.** Felhívom továbbá arra is a figyelmet, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a gyermek érdekében szükséges intézkedések mulasztásával is megvalósítható.

VI. Javaslatok

A fentiekben kifejtettek alapján, az elvi állásfoglalással érintett téma kiemelt jelentőségére tekintettel a következő **javaslatokat fogalmaztam meg:**

1. A Győri Tankerületi Központ vezetőjének javasolom, hogy:

- tekintse át a panasszal érintett gyermek jelenlegi helyzetét abban a nevelési-oktatási intézményben, ahol a tanulmányait folytatja, és tegyen meg mindent annak érdekében – szükség szerint külső szakemberek, más szervek bevonásával, illetve a megfelelő többletforrás biztosításával – hogy a tanuló az általános iskolai tanulmányait sikeresen teljesítse és sikeresen továbbtanulhasson;

- tekintse át az érintett nevelési-oktatási intézmény közreműködésével az általános iskola vezetői és pedagógusai, valamint a panaszos szülők közötti aktuális együttműködést, és szükség szerint ajánlja az érintett felek figyelmébe konfliktuskezelési szaktanácsadó oktatásügyi közvetítő eljárás keretében történő igénybevételi lehetőségét, annak finanszírozási hátterét is biztosítva.

2. A Fekete István Általános Iskola és a Bolyai János Általános Iskola intézményvezetőinek javasolom, hogy:

- biztosítsák a részvétel lehetőségét, vagy szervezzenek speciális programokat (például tréninget, egyéb továbbképzést, konferenciát) – a fenntartóikkal együttműködve – az intézményeikben tanító pedagógusok számára, olyan módszerek, kommunikációs formák, nevelési-oktatási lehetőségek elsajátítása érdekében, amelyek elősegítik az iskolában tapasztalt agresszió kezelését, a BTM-es, illetve nehezen kezelhető gyermekek beilleszkedési lehetőségeit, valamint az elégedetlen, problémákkal küszködő szülőkkel való kommunikációt, együttműködést.

3. A Győr-Sopron-Moson Megyei Kormányhivatal Mosonmagyaróvári Járási Hivatala, valamint a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ vezetőinek javasolom, hogy:

- az állásfoglalásban feltárt problémákkal összefüggésben a hasonló típusú iskolai beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küszködő gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogának maradéktalan érvényesülése érdekében hívják fel a gyermekvédelmi jelzőrendszerhez tartozó munkatársaik figyelmét a városban működő nevelési-oktatási intézménnyel való szorosabb együttműködésre, illetve dolgozzanak ki a hasonló sorsú, hasonló helyzetű gyermekeket jobban támogató eljárási formát, szakmai protokollt.

4. A köznevelésért felelős államtitkárnak javasolom, hogy **fontolja meg:**

- a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet módosítását annak érdekében, hogy a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő státusz megállapítása esetén a szülő által felülvizsgálni nem kért szakértői véleményt a szakértői bizottság a gyermeket nevelő nevelési-oktatási intézménynek köteles legyen minden esetben eljuttatni;

- a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosítását abból a szempontból, hogy a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló átvétele esetén, az átadó nevelési-oktatási intézmény minden esetben köteles legyen eljuttatni az átvevő nevelési-oktatási intézménynek a pedagógiai feladatokat, fejlesztéseket is tartalmazó szakértői véleményt.

Budapest, 2021. április 15.

Szalayné Sándor Erzsébet
egyetemi tanár
a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes

Az AJB-733/2021. számú ügyben készült 1/2021. számú Elvi Állásfoglalás 1. számú melléklete						
	Postázás ideje	Iratszám	Iktatószám	Tárgy	Feladó	Címzett
1	2017. 03. 14.	B-4007/2017	AJB-2369/2017/1	panaszos beadványa	nevének diszkrét kezelését kérte	AJBH
2	2017.4.-5. hó.			szakmai egyeztetés; esetmegbeszélő		
3	2017.06. 29.	K-8501/2017.	AJB-2369/2017/2	megkereső levél	nemzetiségi biztoshelyettes	Fekete István Ált. Iskola intézményvez.
4	2017.06. 29.	K-8540/2017	AJB-2369/2017/3	megkereső levél	nemzetiségi biztoshelyettes	Bolyai János Ált. Iskola intézményvez.
5	2017.06. 29.	K-8550/2017	AJB-2369/2017/4	megkereső levél	nemzetiségi biztoshelyettes	Gy-M-S Kormányhiv.
6	2017.06. 29.	K-8551/2017	AJB-2369/2017/5	tájékoztató levél	nemzetiségi biztoshelyettes	panaszos ügyvédje
7	2017.06. 29.	K-8552/2017	AJB-2369/2017/6	tájékoztató levél	nemzetiségi biztoshelyettes	panaszos
8	2017.08. 08.	B-10761/2017	AJB-2369/2017/7	GYB-07/1317-5/2017 sz. válasz	Gy-M-S Kormányhivatal	nemzetiségi biztoshelyettes
9	2017.08. 14.	B-10918/2017	AJB-2369/2019/9	válasz a megkeresésünkre	Bolyai János Ált. Isk. tagintézmény-vezető	nemzetiségi biztoshelyettes
10	2017.08. 14.	B-10958/2017	AJB-2369/2019/9	válasz melléklete	Gy-M-S Kormányhivatal	nemzetiségi biztoshelyettes
11	2017.09. 25.	B-12469/2017	AJB-2369/2019/10	válasz a megkeresésünkre	Fekete István Általános Iskola intézményvezető	nemzetiségi biztoshelyettes
12	2017.10. 22.	B-14698/2017	AJB-2369/2019/11	panaszos újabb levele	nevének diszkrét kezelését kérte	nemzetiségi biztoshelyettes
13	2017.02. 20.	K-16960/2017	AJB-2369/2019/12	tájékoztató levél	nemzetiségi biztoshelyettes	panaszos
14	2017.12. 20.	K-16961/2017	AJB-2369/2019/13	tájékoztató levél	nemzetiségi biztoshelyettes	panaszos ügyvédje
15	2017.12. 20.	K-16975/2017	AJB-2369/2019/14	megkeresés	nemzetiségi biztoshelyettes	Bolyai Ált. Isk. fenntartója, NGM
16	2017.12. 20.	K-16976/2017	AJB-2369/2019/15	megkeresés	nemzetiségi biztoshelyettes	GY-M-S Pedagógiai Szakszolg. M.óvári Tagintézmény
17	2017.12. 20.	K-16979/2017	AJB-2369/2019/16	megkeresés	nemzetiségi biztoshelyettes	M.óvár Család- és Gyermekjóléti Központ vezető
18	2018.01. 10.	B-644/2018	AJB-451/2018/1	Hiv. sz.: 63-356/2018. sz. válasz	GY-M-S Pedagógiai Szakszolg. M.óvári Tagintézmény igazgató	nemzetiségi biztoshelyettes
19	2018.01. 24.	B-1649/2018	AJB-451/2018/2	Hiv.sz.: Int./23-2./2018. sz. válasz	Család- és Gyermekjóléti Központ intézményvezető M.óvár	nemzetiségi biztoshelyettes

20	2018.01.25.	B-1773/2018	AJB-451/2018/3	panaszos újabb levele	nevének diszkrét kezelését kérte	nemzetiségi biztoshelyettes
21	2018.01.26.	B-1881/2018.	AJB-451/2018/4	Hiv.sz.:NGM/1630-2/2018 sz. válasz	NGM szakképzésért és felnőttképzésért felelős helyettes államtitkár	nemzetiségi biztoshelyettes
22	2018.05.10.	K-4994/2018.	AJB-451/2018/5	tájékoztató levél	nemzetiségi biztoshelyettes	panaszos
23	2018.05.10.	K-4995/2018	AJB-451/2018/6	megkeresés	nemzetiségi biztoshelyettes	Bolyai Ált. Isk. tagintézmény
24	2018.06.15.	B-7608/2018	AJB-451/2018/7	válasz a megkeresésre	Bolyai János Ált. Isk. tagintézmény-vezető	nemzetiségi biztoshelyettes
25	2018.06.21.	B-7885/2018	AJB-451/2018/8	panaszos újabb levele az ügyvédjén keresztül	adatvédelmi okokból nem tüntethető fel a neve és a címe	nemzetiségi biztoshelyettes
26	2018.06.07.	K-8721/2018	AJB-451/2018/9	megkeresés	nemzetiségi biztoshelyettes	M.óvári Járási Hivatal
27	2018.09.14.	B-10914/2018	AJB-451/2018/10	Hiv.sz.: 490-2/2018/OJBIT. sz. válasz	Oktatási Jogok Biztosa	nemzetiségi biztoshelyettes
28	2018.09.19.	B-11066/2018	AJB-451/2018/11	válasz a megkeresésre	Mosonmagyaróvári Járási Hivatal	nemzetiségi biztoshelyettes
29	2018.12.18.	K-14623/2018	AJB-451/2018/13	megkeresés	nemzetiségi biztoshelyettes	Bolyai Ált. Isk. tagintézményvezető
30	2019.02.08.	B-1554/2019	AJB-738/2019/2	válasz a megkeresésre	Bolyai János Ált. Isk. tagint. vezető	nemzetiségi biztoshelyettes
31	2019.02.13.	B-1898/2019	AJB-738/2019/3	válasz a megkeresésre	Bolyai János Ált. Isk. tagint. vezető	nemzetiségi biztoshelyettes
32			belső egyeztetések az Esélyegyenlőségi és Gyermekjogi Főosztállyal, valamint a Közjogi Főosztállyal	jelentés készült, amelyet azonban az ombudsmanváltás miatt nem lehetett kiküldeni		
33	2019.11.19.	K-12381/2019	AJB-738/2019/5	a panaszos megkeresése	nemzetiségi biztoshelyettes	panaszos
34	2019.11.28.	B-14597/2020.	AJB-738/2020/6	válasz a megkeresésre	panaszos	nemzetiségi biztoshelyettes
35	2020.08.14.	K-10395/2020	AJB-990/2020/5	tájékoztatókérés	nemzetiségi biztoshelyettes	járási hivatal vezetője
36	2020.08.14.	K-10396/2020	AJB-990/2020/6	tájékoztatókérés	nemzetiségi biztoshelyettes	Fekete István Általános Iskola intézményvezető
37	2020.09.07.	B-13175/2020	AJB-990/2020/7	válasz a megkeresésre	Fekete István Általános Iskola intézményvezető	nemzetiségi biztoshelyettes
38	2020.09.14.	B-13564/2020	AJB-990/2020/8	válasz a megkeresésre	járási hivatal vezetője	nemzetiségi biztoshelyettes
39				állásfoglalás készítése		

Az AJB-733/2021. számú ügyben készült Elvi Állásfoglalás 2. számú melléklete

2013/2014. tanév			
	Időpont	Esemény	Megjegyzés (határozatok, iratok száma stb.)
1.	2013. szeptember	Fekete István Általános Iskola ipartelepi tagiskolájának első osztályos tanulója lett	
2.	2014. április 16.	Járási szakértői bizottság szakértői vélemény megállapította, hogy a kisfiú kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő (BTM) tanuló, a szakértői bizottság azt javasolta, hogy a gyermek az adott tanév végéig magántanulóként folytassa tanulmányait; egyidejűleg azt is meghatározta, hogy az általános iskola heti tíz órában egyéni foglalkozások keretében készítse fel a gyermeket az év végi osztályozó vizsgára	Mosonmagyaróvári Nevelési Tanácsadó, Járási Szakértői Bizottság 99-45-1/2014. számú szakértői véleménye
	2014. április 23.	Fekete István Általános Iskola elrendelte, hogy a gyermek 2014. április 23-tól magántanulói jogviszonyban folytassa a tanulmányait a tanév végéig	
	2014. április 29.	a járási gyámhivatal elrendelte a gyermek védelembe vételét, a határozatban a szülőket többek között kötelezte a szakemberekkel történő együttműködésre; azt is rögzítették, hogy a családgondozó tartson kapcsolatot a gyermek osztályfőnökével	Mosonmagyaróvári Járási Gyámhivatal Gy-04C/GYH/798-6/2014. számú határozat
	2014. április 23. és 2014. június 2. között	a heti tíz órás egyéni foglalkozások többsége elmaradt	
	2014. június 2.	a Fekete István Általános Iskola 10 óra hiányzásról jelzést küldött a járási hivatalnak, a gyámhivatalnak és a Gyermekjóléti Szolgálatnak	
2014/2015 tanév			
	2014. szeptember	a gyermek újra első osztályos tanuló lett a Fekete István Általános Iskola mofémtelepi tagiskolájában (de már nem volt magántanuló)	
	2015. február 26	a szülők a védelembe vétel rendkívüli felülvizsgálatát kezdeményezték	
	2015. március 05.	A védelembe vétel rendkívüli felülvizsgálata: a járási gyámhivatal a védelembe vételt fenntartotta, a határozatban részletesebben meghatározta azokat a feladatokat, amelyeket a gyermek beilleszkedési és magatartási problémáinak csökkentése érdekében a szülők kötelesek megtenni. A gyámhivatal a családgondozót is felhívta az iskolával történő folyamatos kapcsolattartásra, és új személyt jelölt ki családgondozóként.	Mosonmagyaróvári Járási Gyámhivatal GY-04C/GYH/2012-13/2015. számú határozat
	2015. 04.22.	A szakértői vélemény kötelező felülvizsgálata, a szakértői bizottság az elvégzett vizsgálatok alapján ismételt megállapította, hogy a gyermek beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel (BTM) küzd. A szülők és az iskola között kialakult konfliktus miatt azt javasolták, hogy a gyermek váltson iskolát. A szakértői véleményben meghatározták a fejlesztő pedagógiai megsegítés biztosítását tanórán kívül egyéni foglalkozás keretében, heti négy alkalommal, fejlesztő pedagógus irányításával.	Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mosonmagyaróvári Tagintézménye 14-77/2015.
	2015. 04.22. - 2014/2015. év vége között	a Fekete István Általános Iskola a heti négy óra fejlesztő foglalkozást nem szervezte meg a tanuló számára	

2015/2016. tanév			
2015. június 12.	Klebsberg Intézményfenntartó Központ Mosonmagyaróvári Tankerülete a Bolyai János Általános Iskola igazgatójának a panaszos részére írott, a tanuló iskolai átvételével kapcsolatos levelet megküldte az iskolai átvétel előkészítéseként; e szerint a szülők 2015. június 02-án felkeresték a tankerületet, bemutatva a Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mosonmagyaróvári Tagintézmény 14-77/2015. számú szakértői véleményét, a szülők ugyanis a szakértői véleményre hivatkozva kezdeményezték az iskolaváltást		
2015. szeptember	a gyermek iskolát váltott, második osztályos tanulóként a Bolyai János Általános Iskolában folytatja a tanulmányait		Győri Szolgáltatási SZC Mosonmagyaróvári Bolyai János Általános Iskola, Informatikai és Közgazdasági Szakgimnázium (a továbbiakban: Bolyai János Általános Iskola)
2016. március 26.	szakértői vélemény másolatát a szülők bemutatták az osztálytanítónak		
2016. május 30.	a gyermek védelembé vételét a járási hivatal a rendkívüli felülvizsgálat eredményeképpen továbbra is fenntartotta, ismételten családgondozót váltottak		Mosonmagyaróvári Járási Hivatal Járási Gyámhatósága GY-04C/GYH/599-7/2016-os
2015 szeptemberétől 2016 júniusáig	a Bolyai János Általános Iskola a heti négy óra fejlesztő foglalkozást nem szervezte meg a tanuló számára, az akkori fenntartónak (KLIK Mosonmagyaróvári Tankerülete) sem anyagi, sem időbeni fedezete nem volt erre		
2016. július 13.	a megyei kormányhivatal elutasította az anya fellebbezését a védelembé vétel felülvizsgálata ügyében, a járási hivatal határozatát helybenhagyta, a gyermek védelembé vétele továbbra is fennállt		Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal GYC-01/869-3/2016. számú
2016.	2015/2016-os tanév végén magyar nyelv és irodalomból elégtelen osztályzatot kapott, így javítóvizsgáznia kellett		
	a javítóvizsgát sikertelennek minősítette a vizsgabizottság, így a gyermeket évismétlésre kötelezte az iskola		
2016. augusztus	változott a családgondozó személye ismételten		
2016/2017. tanév			
2016. szeptember	a javítóvizsga nem sikerült, így ismételten második osztályos tanulóként folytatta a Bolyai János Általános Iskolában		
2016. február	változott a családgondozó személye		
2017. április 05.	szakértői vélemény szerint a korábban diagnosztizált tanulási nehézség nem áll fenn, a gyermek az osztályfoknak és a képességeinek megfelelő szinten teljesített. A szakértői véleményben az is szerepelt, hogy „megszűnt az iskola és a szülők közötti feloldhatatlan feszültség, elfogadják gyermekük hibáit”.		200/I/2017./M. számú szakértői vélemény
2017. április 7.	Járási Gyámhivatal a védelembé vételt megszüntette, a felülvizsgálat során ugyanis nem tapasztaltak súlyos problémát a gyermek iskolai viselkedésével, tanulási eredményeivel kapcsolatban.		Mosonmagyaróvári Járási Gyámhivatal GY-04C/GYH/422-9/2017. számú határozata

		2017/2018. tanév	
	2018. március 18.	a gyermeket Járási Gyámhivatal ismételten védelembe vette a 2018. március 18-án kelt határozatában, mivel az iskolai problémák sorozatosan visszatértek	Mosonmagyaróvári Járási Gyámhivatal GY-04C/GYH/187-11/2018 számú határozata
		2018/2019. tanév	
	2018. szeptember 5.	a tanuló – a szülők kérésére – visszakерült a Mosonmagyaróvári Fekete István Általános Iskola mofémtelepi (Gorkij út 29.) egységének 4. osztályába	
	2018. november 20.	jelentős iskolai hiányzásokat követően a szülő kezdeményezésére magántanulóként folytatja a gyermek a tanulmányait	
		a Járási Gyámhivatal közben a hiányzások miatt védelembe vételi eljárást is kezdeményezett, de miután a gyermek magántanulóként folytatta a tanulmányait és a szülők együttműködtek a hatósággal, megszüntették az eljárást	
		sikeres osztályozó vizsga, a 4. osztályt elvégezte	
		2019/2020. tanév	
		az 5. osztályt is magántanulói státuszban, azaz egyéni munkarend alapján végezte el, sikeres osztályozó vizsgát tett	